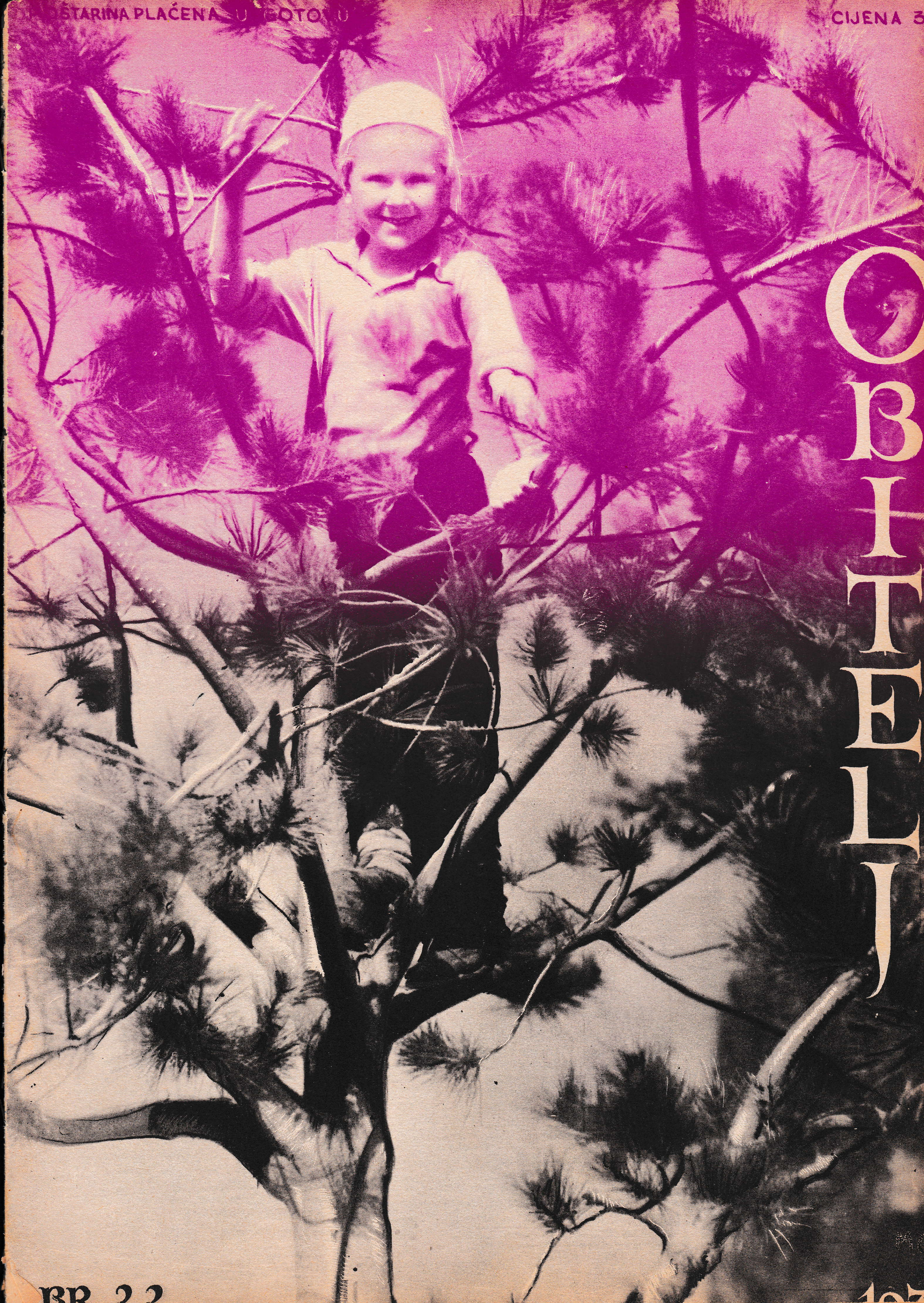
POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

CIJENA 3

OBITELJ

BR. 22

193

VAŠOJ DJECI DOLAZI EVO KONAC ŠKOLSKE GODINE. ZAR ĆETE JE OSTAVITI BEZ NAGRADNE KNJIGE, KOJA JE I NAMA SVIMA OSTALA U NAJMILIJOJ USPOMENI NA TE DANE NAŠE MLADOSTI? AKO ŠKOLA U DANAŠNJE TEŠKO DOBA NE MOŽE DA DJECI NABAVI NAGRADNE KNJIGE, MOŽETE TO NAKNADITI VI SAMI NABAVIVŠI SVOJOJ DJECI KOJU LIJEPU DJEČJU KNJIGU, DA NE OSTANU BEZ TE NAJMILIJE RADOSTI, KOJA ZNAČI UJEDNO UZGAJATI U MLADIM DUŠAMA LJUBAV PREMA KNJIZI. KOD KNJIŽNICE DOBRE DJECE MOŽETE U TU SVRHU NABAVITI KRASNE DJEČJE KNJIGE „TRNOVU RUŽICU", „UKLETE PLOVCE", „CAREVIĆ EVSTAF", CIJELA GODIŠTA „MALE MLADOSTI" ITD.

KNJIŽEVNI SUSRETI

Dr Đuro Vranešić: NEUROZE, naklada autorova, Zagreb 1932. — cijena 15 Din. — Dr Đuro Vranešić, poznat nesamo kod nas nego i u inostranstvu kao pisac veoma cijenjenih djelâ iz područja nauke o živčanim bolestima, izdao je ove zime prikaz neuroza, t. j. živčanih slabosti pod naslovom »Neuroze«. To je prvi sustavni prikaz tih bolesti kod nas. Iako je njegova knjiga na potpuno naučnoj osnovi, te može biti od velike koristi svima onima, koji se stručno bave medicinom, ipak je napisana vrlo lakim stilom, dana je u obliku, da je može i nestručnjak razumjeti. Bila je to težnja dra Vranešića, da svoj prikaz iznese u takvoj formi, kako bi mogao koristiti i nestručnjacima, kako bi mogao koristiti svima, koji se za nj zanimaju u ovo vrijeme kad od neuroza boluje većina društva. Neuroza je, prema dru Vranešiću, takvo oboljenje, koje se ne sastoji u ozljedama. Tijelo živčanog bolesnika slično je mašineriji, koje se uhvatila rđa i nečistoća, te njezin rad ne teče glatko, dok je tijelo drugog bolesnika slično mašineriji sa popucalim osovinama, slomljenim kotačima — kako je to zgodno i zorno prikazao dr Vranešić. Promjenljivost i prolaznost glavne su osobine živčane slabosti. Neurotičari znaju da padnu u duboko neraspoloženje, a za čas da se udobrovolje. Oni su jako osjetljivi, obično trpe na besanici, imaju bujnu i nestalnu maštu i prebogat čuvstveni život. Imade mnogo neurozâ, ali uglavnom razlikujemo dvije vrsti: neurasteniju i histeriju. Sve neuroze imaju svoj uzrok u duševnim pojavama, t. j. u nemiru, u očaju, u strahu, u nezadovoljstvu itd. Mogu slabo utjecati na živce i pojedine bolesti, kao i žestoka pića itd., ali oni nisu glavni pokretači neurozâ. Neurastenija i histerija ne razlikuju se bitno jedna od druge nego u stepenu. Histerija je veći stepen neurastenije. Kod histeričnih osoba kao i kod neurasteničnih također susrećemo onu

prijatnost, kad drugi o njima govore, onu pretjeranu oholost i osobinu, da podliježu sugestijama svojim kao i tuđim (na pr. bojazan nekog histerika, da bi ga mogla zadesiti uzetost ruke, stvara sugestiju kod istoga, da ga zaista snalazi uzetost ruke, i njegova ruka poprima izgled uzetosti, iako nije u stvari paralizirana, isto bi se moglo desiti, kad bi neko drugi uticao u tom smjeru na histerika) itd. Ima još jedna stvar, koju je vrijedno istaći, t. j. da se duševna stanja histerikâ izrazuju vrlo zorno u njihovim kretnjama i drugim tjelesnim pojavama, kao na pr. u nagloj promjeni boje lica. Osim toga histerik doživljava duševne potrese nakon naglih i jakih duševnih udarâ, a neurastenik se gotovo uvijek nalazi u nekom nemiru, njemu su dovoljna mala uznemirenja, koja su kod njega česta, da ga izbace iz ravnoteže. Dr Vranešić drži, da histerija ima uzrok u duševnim pojavama kao i druge neuroze, a ne u spolnom životu, kako to tvrde neki drugi njegovi kolege. On svraća pažnju na čitav život ljudski, koji je tako bogat, te se ne može tumačiti s jedne strane. Što se tiče liječenja, drži, da je glavno najprije ispitati, da li je bolesnik tjelesno bolestan, da li se kod njega radi o ozljedama, ili su tek živci popustili. Kod liječenja važnu ulogu igra sugestija, kojom liječnik treba da raspolaže u tom smjeru, da ojača bolesnikovo samopouzdanje, da unese siguran mir u njegovu dušu. Vranešićev stil je sočan i zoran. Rijetko koje naučno domaće djelo posjeduje ovakvu zanimljivost i za nestručna lica, kao što ga posjeduje ova knjiga dra Vranešića, koju treba preporučiti.

Jeronim Korner.

D. F. Andričević: PROPISI I UPUTE ZA ISELJENIKE sa poukom u engleskom i španjolskom jeziku, Iseljenička biblioteka br. 8., izdanje organizacije iseljenika, Zagreb 1931., str. 348., cijena 50 Din. — Mnogo imade našega naroda iseljenoga po čitavom svijetu. Jednom se moglo lako iseliti u tuđi svijet, nije bilo govora o kvoti, niti o bilo kakvim posebnim propisima, koji danas vladaju. Neznanje tih propisa je uzrok mnogome zlu, te zadaje najveće brige i velike troškove mnogima, koji se žele iseliti i koji žele pozvati k sebi rođake ili prijatelje. Mnogi također padnu u ruke kakvog špekulanta, koji ga izvara. To ima da predusretne ova knjiga, koju treba da pročita svaki, tko dolazi u vezu s našim iseljenicima i njihovom rodbinom, osobito svaki učitelj, svećenik, općinski i državni činovnik, da uzmognu dati točno i savjesno upute svakom, komu trebaju o tim stvarima. Knjiga je podijeljena u pet dijelova. Prvi dio donosi opće upute. U drugom je dijelu riječ o doseljeničkim propisima Sjedinjenih Država, a u ostalim djelovima su obrađeni doseljenički propisi Kanade, Australije, Argentine, Brazilije i ostalih zemalja. Na koncu je pouka u engleskom i španjolskom jeziku, te propisi za iselenje u Njemačku, Francusku, Belgiju i druge kontinentalne države. Naručuje se kod Organizacije iseljenikâ, Zagreb, Kamenita ulica 15.

Slika na omotu:

Dječak na stablu

Mali filmski glumac Jackie Cooper

Metro-Goldwyn-Mayer

BROJ 22 **OBITELJ** GOD IV

U ZAGREBU 29 SVIBNJA 1932

KONJ VELIKOGA MEŠTRA

NAPISALA SARA MONTES DE OCA DE CARDENOS — PREVELA ZLATA CVITANIĆ

U doba štita i koplja, u doba križarskih vojni, kada su na Istok jurili najhrabriji vitezi Evrope, postojala je u Jerusalimu bolnica, kojom su upravljali vitezovi Sv. Ivana. Taj vjersko-vojnički red, sličan templarskom, bio je slavan radi djela milosrđa isto toliko, koliko i za hrabrost u ratu. U ono je doba veliki meštar toga reda bio najistaknutija ličnost u kršćanskim redovima. Njegov je ulazak u Jerusalim na prekrasnom tamno smeđem konju izazvao divljenje. A što se tiče konja, taj je bio isto toliko slavan kao i gospodar. Zvao se Moriel i sigurno ni u Evropi ni u Aziji nije bilo konja tako vitkog i gipkog sa sjajnom krasnom dlakom. Govorilo se, da je babilonski sultan nudio bajoslovnu svotu velikome meštru, da mu ga odstupi, ali ovaj nije htio.

Jednog dana zakuca na vratima doma Sv. Ivana putnik, blijed i umoran. Molio je ponizno, da ga prime u bolnicu, u dom kršćana, rekavši, da boluje od groznice i da je Saracen.

Bolničari, koji su bez razlike vjere i narodnosti pružali milosrdne ruke dobrih Samaritanaca i nevjernicima, koji nisu nikada u ranjeniku gledali neprijatelja, bili su te noći neugodno iznenađeni, ipak je milosrđe pobijedilo svaki drugi osjećaj i brat vratar uvede umornog Saracena pred velikoga meštra.

Slavni vitez prigrli svim zanosom svoje plemenite duše stranca, u njegovom se duhu pojavi lik Onoga, koji je jednog dana prolazio tim ulicama pružajući svima milostivo ruku.

Braća bolničari iskazali su novom bolesniku sve moguće pažnje, ljubezno su ga pitali, što bi želio jesti, što piti, molili su i nastojali oko njega. Bolničar, koji ga je dvorio, donese mu tanjur dobre juhe, no bolesnik je sve tvrdoglavo odbijao. Malo zatim usne.

Kad je jutarnje svijetlo prodrlo kroz velike prozore, osvijetli to miroljubivo sklonište nevoljnih. Iako je kuća bila puna težih i lakših bolesnika, bolničari su čudnom lakoćom i srdačnošću obavljali svoju tešku dužnost.

IZA HRAMA BOŽJEGA GROBA U JERUSALIMU
U blizini je bilo središte reda ivanovaca i sjedište njihova velikoga meštra

Tu je prolazio neki madžarski plemić noseći povoje i lijekove, malo dalje opet otmjeni Mlečanin ulja, onda mladi Španjolac najplemenitijeg roda. Sve je te ljude najrazličitijih narodnosti sjedinjavao Krst.

Brat bolničar stajao je nemalo iznenađen, kad je poslije tolikih ponuda musliman odbio da primi hranu. Ništa! Ništa nije htio uzeti. Spavao je. A njegova se bolest činila, da nije bila teška. Otkuda ta odvratnost za jelo?

Brat Sas sa plavim nedužnim očima povuče šalicu s čorbom, sazivajući u duhu sve svece u pomoć. Približi se još jedamput bolesniku s majčinskom nježnošću i zapita blago:

»Voliš li med? Možda bi jednu smokvu? Možda malo ribe?«

»Ništa,« odvrati suho Saracen i okrene se.

Sunce je nestajalo za kupolama svetog grada, ponovno je dom Sv. Ivana utonuo u tamu.

Brat Wilfred — tako se zvao mladi Sas sa plavim očima — iako zbunjen od tolikog odbijanja, pokuša još jednom brižno:

»Reci mi, šta bi uzeo? Reci, ako mogu dobiti za novac, imat ćeš!«

»Samo bi jedno htio. Ali šta da govorim? Reći će mi, da sam lud. Radije ću umrijeti od gladi.«

Wifred nije popuštao.

»Nemoj se bojati. Naučni smo da dvorimo i bolesnike tvojega roda. Čak i tvoji hirovi sveti su pod ovim krovom.«

Lice neznanca, blijedo i neodlučno, zasja od zadovoljstva.

»Plemeniti kršćanine,« reče lagano, »samo jedno želim za jelo: prednja noga Moriela, konja meštra, neka se odreže u mojoj prisutnosti i neka se ispeče!«

Brat Wilfred zanijemi. Uistinu to je bila želja, koja se nije mogla ispuniti. A on je osramotio čast reda rekavši: »Tvoji su hirovi sveti!«

Bolničar je još jednom pokušao da nahrani Saracena, ali uzalud.

Bijedni se Wilfred tjeskobno borio. Ako bolesnik umre od glada? Šta bi svijet mislio o bolničarima, što bi rekli o Kristu?

Veliki meštar primi ujutro bolničara. Mladić ispripovjedi čudnu želju bolesnog muslimana.

»Tražio je desnu nogu Morielovu.«

Uvijek muževan i hrabar, veliki meštar nije ovaj put mogao da zatomi negodovanje i obuze ga neka sumnja.

To je zamka, da mu unište konja, zamka lukavih i niskih neprijatelja, Saracena!

»No ako se ipak radi o jednom luđaku? Pa kad bi umro, jer bolničari nisu udovoljili njegovom hiru?«

Konjsko meso služilo je kao hrana u doba rata i glada. Moguće taj nesretni luđak primi i drugu hranu, kad vidi, da se ispunila njegova želja. Veliki se meštar sjetio nekog Grka luđaka, kod kojeg si mogao sve postići, kad bi mu pokazao lik Aleksandra Velikog i grančicu ruže.

»Počinio sam glupost i rekao mu,« nastavi Wilfred, »da su njegovi hirovi sveti pod ovim krovom.«

Veliki se meštar zamisli.

Radije da se izlože opasnosti, da budu izdani, nego da se samo jedan čas posumnja, da je jedan križar više cijenio konja nego čovjeka povjerena njegovoj njezi.

Tog jutra odigravao se čudan prizor u bolnici sv. Ivana u Jerusalimu. Iznenađeni konjušar vodio je do bolnice Moriela.

Brat Wilfred stajao je s izrazom žalosti u očima držeći u ruci velik oštar nož uz izgladnjelog luđaka, koji je ležao ispružen u krevetu u nekom očekivanju. Nož sijevne, a bolesnik naglo sjedne kliknuvši:

»Ne, ne, pustite konja, donesite mi pečene janjetine!«

Djetinje lice brata Wilfreda zasja od radosti.

Moriel se povrati u staju. Brat kuhar dobije malog, da što prije spremi janjetine. Kad je pečenka bila gotova, donesu je na srebrenom tanjuru pred bolesnika.

Saracen je jeo s velikim tekom i napivši se dobra vina dođe pomalo k sebi. Nekoliko sati kasnije ostavi bolnicu.

Dva tri dana iza toga primiše vitezovi reda Sv. Ivana list, koji je nosio pečat velikog sultana babilonskog. U listu je bilo obećavano, da nitko ne će smetati kršćane u Jerusalimu.

Tajanstveni bolesnik bio je sam sultan ili jedan od njegovih vjernih dvorjanika, koji su htjeli iskušati, koliko je veliko milosrđe obožavatelja Galilejskog Boga.

Saracen je bio ganut vidjevši, da je veliki meštar, koji nije htio prodati svoga konja jednom mogućniku ni za kakvu bajoslovnu svotu, bio spreman, da ga žrtvuje za zdravlje nepoznatog luđaka. Zaista dostojan učenik Onoga, koji je učio, kakva treba da je ljubav prema bližnjemu.

Nestaju stari slamnati krovovi

Napisao Ivan Fabijančić

Sela mijenjaju svoje lice i poprimaju nov izgled. Nestaju stari slamnati krovovi, bivaju sve rjeđi, a mjesto njih se dižu zidanice, često već i takve, kojih se i mnogi gradovi ne bi stidjeli. Ostaje još samo tu i tamo gdjekoja stara kuća s naherenim krovom kao spomenik prošlosti, koja se više ne vraća. Starina izumire, a novo doba ostavlja sve dublje stope i ondje, gdje se još prije desetak-dvadesetak godina ne bi nitko bio nadao.

Ti stari slamnati krovovi, koji se još samo tako rijetko viđaju, spomenici su dobrih starih vremena, kad je pod njima cvala obiteljska sreća puna kršćanskoga duha i ljubavi. U novim se zidanicama ona nekako rasplinjuje. Ljudi, koji nisu zadovoljni više sa slamnatim krovovima, postaju pomalo nezadovoljni i s onim životom, koji su pod tim krovovima provodili. Traže nešto drukčije. Traže više. Nisu više zadovoljni s čednim i malim. Žene se oblače tako, da često nose na sebi cijeli imetak, a u želji za što lakšim i udobnijim životom sve manje im se mili glavni njihov zadatak, da narodu svome hrvatskom daju nov rod u djeci svojoj. Zato kraj lijepih zidanica nestaje djece, kojih je uvijek velik broj bio pod starim slamnatim krovovima. I opustjet će zidanice, zastat će sela, bit će u nazadak bačen hrvatski narod. Sve više se dešava, da mjesto nekadanjeg velikog broja djece današnje obitelji imadu tek po jednog jedinca, na kojega roditelji nastoje izliti svu zalihu ljubavi, što im ju je Bog ulio u srce za porod njihov. I tako dolazi, da se takvo jedino dijete razmazi, jer mu se udovoljava u svemu, štogod zaželi, a to ne stvara čovjeka sposobna za životnu borbu, te takav u životu mora da podlegne. Tako se iz jednoga zla, što nerazumni roditelji ne žele imati više djece, rađa drugo zlo, da spremaju nehotice propast i onomu, uz koje su vezali svu svoju roditeljsku ljubav. Uostalom sve je to od Boga određeni prirodni red, da nijedan grijeh ne ostaje nekažnjen, pa tako ni onaj, što ga počinjaju obitelji bježeći od svrhe, za koju postoje na ovome svijetu.

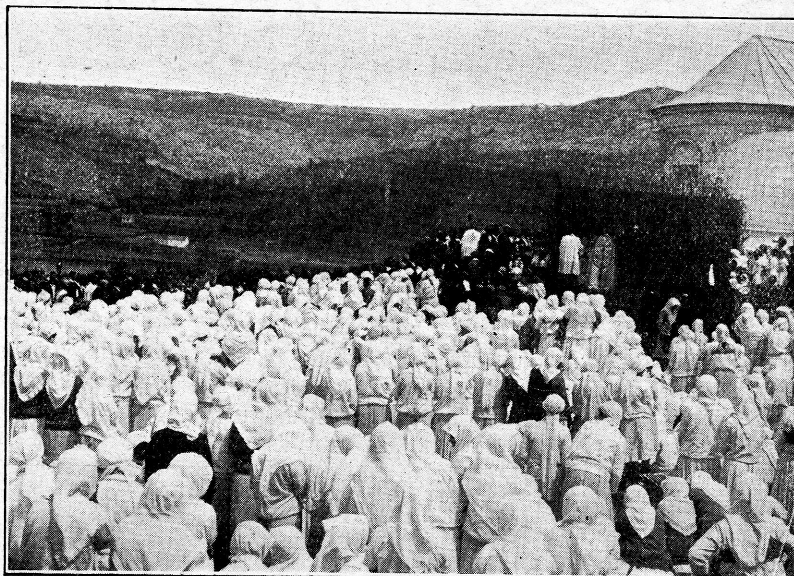
Kako li je prema svemu tome bilo lijepo u doba starih naših slamnatih krovova! Koliko je više bilo sreće pod tim krovovima, nego što je ima danas u modernim zidanicama, u kojima nestaje i starih kreposti!

Svaki kulturan čovjek nabavit će sebi ove godine bar jednu knjigu više nego prošle godine te tako pomoći, da u ovoj materijalnoj krizi ne strada hrvatska knjiga, taj temelj narodne budućnosti.

EUHARISTIJSKI KONGRES U STOCU U HERCEGOVINI

Ove je godine u Dublinu u Irskoj međunarodni euharistijski kongres, za koji vlada u cijelome svijetu veliko zanimanje i na koji polazi i lijepa skupina hrvatskih hodočasnika na čelu sa dva biskupa. Da nisu tako teške gospodarske prilike, sigurno bi i broj hrvatskih hodočasnika bio mnogo veći, nego što će biti.

U isto vrijeme, dok sav katolički svijet upire oči u Irsku, priređuju se i kod nas po raznim hrvatskim krajevima mnogi euharistijski kongresi za katolike onoga kraja. Najveći će biti od 2. do 5. lipnja u Sarajevu za cijelu Bosnu i Hercegovinu, a manji se drže u Ogulinu, Sisku, Omišu, Hvaru i u cijelom nizu drugih mjesta. Prvi je među njima održan 30. travnja i 1. svibnja u Stocu u Hercegovini, koji se razvio u impozantnu vjersku manifestaciju hercegovačkih katolika stolačke krajine. Na tom je kongresu bio mostarski biskup fra Alojzije Mišić, koji je, dočekan od velikoga mnoštva naroda, na pozdrav uzvratio govorom ističući značenje ovogodišnjega međunarodnog euharistijskog kongresa u Irskoj i ispoređujući odanost Iraca i Hrvata euharistijskom Spasitelju. U 7 sati uveče otvorio je biskup kongres svečanim blagoslovom, iza kojega je presv. Oltarski Sakramenat bio izložen cijelu noć na klanjanje vjernicima. Četrnaest je svećenika ispovijedalo naizmjence cijelu noć. O ponoći je svečanu ponoćku služio hercegovački franjevački provincijal Dr fra Dominik Mandić: kod nje je pristupilo sv. pričesti oko 400 vjernika. Kod svih kasnijih misa pričešćivali su se uvijek novi vjernici, neki još iza 1 sat po podne, jer prije nisu mogli doći na red k ispovijedi, te je u svemu prigodom ovoga kongresa pričešćeno oko 1500 vjernika.

S EUHARISTIJSKOGA KONGRESA U STOCU U HERCEGOVINI
30. IV. i 1. V. 1932. Narod kod sv. mise pod vedrim nebom
Foto Ahmet A. Alihodžić

U nedjelju 1. svibnja stale su u Stolac da dolaze sa sviju strana velike skupine naroda, neki iz udaljenosti od 20 i više kilometara. U 8 sati ujutro bila je sv. misa s pričešćivanjem djece. U 9 i pô sati uputila se procesija na stolačko »Poljce«, gdje je nekad bilo vojničko groblje. Tu je bio pod vedrim nebom podignut oltar, kod kojega je biskup Mišić odslužio pontifikalnu sv. misu s propovijeđu u prisutnosti od kojih 6 tisuća vjernika. Divna crkvena svečanost, pobožnost naroda, lijepo pjevanje, kojim je praćena služba Božja, prekrasan prvi svibanjski dan, šum nedalekih slapova rijeke — sve je to uzdizalo duše i značilo za svaku nezaboravan, velik doživljaj.

Svečanost je završena procesijom do crkve i biskupskim blagoslovom. Iako je ovaj euharistijski kongres imao da okupi vjernike samo jednoga maloga područja, da manifestira svoju odanost katoličkoj vjeri, kongres je svojim neobičnim uspjehom odjeknuo nadaleko i dobio posebno značenje za podizanje vjerske svijesti među hercegovačkim Hrvatima katolicima.

S EUHARISTIJSKOGA KONGRESA U STOCU U HERCEGOVINI
Mostarski biskup Mišić i provincijal o. Dr Mandić sa svećenstvom
Foto Ahmet A. Alihodžić

PROLJEĆE

ROMAN JEDNE OBITELJI
Norveški napisala Sigrid Undset
Prevodi Kruno Krstić (NASTAVAK.)

Ona na čas ušuti. I onda odjednom reče:

»Sjećam se, kako mi je taj dom često bio dosadan... u kući je vladala neka tišina, premda je ta izvirala iz ljepote i harmonije, kao što ti kažeš. Ali ja nisam u toj harmoniji nalazila osobitog čara, jer se ona sastojala u tome, da je bio spriječen ulaz svakoj smetnji, svakom nemiru i šumu. Ja sam željela da saznam i shvatim sve ono, što je mama uklanjala iz našeg života. Čeznula sam za napornim i grozničavim radom, za radom, u kome bih ja mogla postići neki uspjeh. Čeznula sam za ljudima, običnim svakidanjim ljudima, nad kojima je mama prčila nos. Čeznula sam za njima misleći, da ću u njima otkriti nešto vrijedno i veliko. Htjela sam da naučim, kako da ih ljubim, htjela sam da im služim, da im pomažem, da osvojim njihovu ljubav. Pokušala sam, ali ja to ne mogu. Ja ljude volim, oni su sa mnom prijazni, nisam ni s kim zavađena, ali neprestano opažam, kako mi oni u duši vele: dovle i dalje ne! Najgore je još, što i ja to isto osjećam... htjela bih da ih upoznam dovle i dalje ne...

Torkild sjedne opet na ogradu. Dohvatio je njenu ruku, položio je na svoje koljeno i gladio je povlačeći dva prsta tamo i amo. Odjednom je ubrao ružu grma, stavio je u njenu ruku i stisnuo joj prste oko cvijeta. Dok je on to radio, ona se nije ni pomakla, niti ga je gledala. Onda on ubere još jednu ružu te još jednu te joj ih baci u krilo.

»Zašto to radiš?« prošapta napokon ona.

»Zašto to radim?« On joj dobaci još jednu ružu. »Želim ti nešto, Rozo. Želim, da ti se ispuni sve, što želiš.«

»Torkilde... ti znaš, da ne želim, da se vratim na staro.«

»Znam. Rekla si mi, da čezneš za nečim sasvim novim u svom životu. Za nečim, što će tako savršeno ispuniti tvoju dušu, da ćeš zaboraviti čitavu prošlost. Sve, što je bilo. I sve, koji su bili.«

»I ti mi to želiš, ti?«

»Dä, ja ti to želim. Jer dok se to ne dogodi, ti se ne ćeš smiriti.«

»A ti?« prošapta ona sasma tiho.

»Ja? Ja sam imao bar nešto... osjećao sam nešto, nešto, bez čega ne mogu da budem, nešto, što ne mogu da izbrišem iz svoga života... ne mogu... nikako. Možda čovjek i ne može da očekuje nešto veće. I've had my time and nothing can take awany the taste of it...«

»Torkilde,« progovori tiho Roza. »Ili si ti jače rezigniran, nego ću ja ikada biti, ili si oholiji, nego što ja mogu da shvatim.«

»Možda će jednom doći netko, tko će ti to razjasniti,« reče on tiho.

Roza je neko vrijeme šutjela. Zatim ga odjednom zamoli:

»Odsviraj mi još nešto. Još par starih maminih pjesama... molim te.«

Kad su na večer odlazili na kolodvor, bile su joj ruke pune ruža, božura i liljana iz vrta. Torkild je nosio veliku košaru punu jagoda...

»Otpratit ću te do kuće. Pomoći ću ti, da sve te stvari preneseš. Malo poslije dvanaest odlazi jedan vlak, s kojim se mogu povratiti.«

Sjedeći u slabo rasvijetljenom kupeju i vozeći se u grad nisu mnogo govorili. Malo su govorili i onda, kad su kroz svijetlu ljetnu noć išli kroz grad prama njezinom pansionu. Kad je ona otvorila vrata svoje sobe na zadušljivom stubištu, podsjeti je on na svoj prijedlog o praznicima:

»Razmisli o tome, Rozo. I hvala ti na posjetu. Hoćeš li me opet posjetiti?«

»Ja bih vrlo rado došla... hvala ti lijepo, Torkilde.«

»Dakle laku noć.« On joj brzo i snažno stisnu ruku.

Roza je hodala po sobi i razmještala cvijeće. Nije bilo dosta čaša i vaza te je morala preostalo cvijeće ostaviti do jutra u vrču za vodu.

Dok je stajala pred malenim zrcalom, koje se nalazilo nad njenim toaletnim stolićem i češljala se, promatrala je dugo i zamišljeno vlastito lice.

Nikada još nije razmišljala o tome, da Torkild pripada njoj. Ona je smatrala njegovu ljubav nečim prirodnim što joj već odavna pripada i nikada nije pokušala da sebi objasni, što ta ljubav njoj znači. Sada je to znala. Onaj, za kojim je ona čeznula, nije bio Torkild, ali ona je znala, da Torkilda nikada ne će moći iščupati iz srca, a da na njemu ne ostane prazan, bolan trag. Znala je i to, da nikada ne će moći da bude bez njegove ljubavi...

XI.

Roza je stajala na pristaništu. Sklonula se malo u stranu pustivši, da bujica tamnih zakukuljenih prolaznika s kovčezima i svežnjima otiče mimo nje. Iz dimnjaka parobroda, koji voze preko fjorda, sukljao je dim. Bilo je badnje popodne i stoga promet življi nego obično. Sanduci i kovčezi padali su uz mukli tutanj na daske pristaništa mosta, ljudi su se dozivali i raspitkivali u gomili trhonoša i dječaka, koji su se nudili za prenos prtljage. Voda se pod vijkom parobroda pjenila i šumila, a pravilni klopot stroja prodirao je kao udaranje bila kroz taj šum.

U luci su škripala i drndala kola po pločniku, a njihovu buku presijecao je zvižduk lokomotive i urlik parnih sirena na brodovima. Opori, reski glasovi kao da su utjelovljivali hladnu neprijatnost suhog i mrzlog zimskog dana.

Roza odšeta do rta pristaništa. Škriputanje ledenih santa djelovalo je na uho mirno i spokojno. Pratila je pogledom neki tamni, prenakrcani parobrod, koji je prolazio pokraj uzljuljanih plutača vani među tamnim otocima, gdje je niska i mutna sunčana kugla bacala na bezbojnu vodu sjajan bakren trak. Spremalo se na snijeg, koji su toliki sa čežnjom očekivali.

Iz nedavne poplave u Posavini

Donosimo nekoliko slika iz nedavno poplavljenih krajeva donje (srijemske, bosanske) Posavine. Tu se vide mjesta, koja su najviše stradala od bijesnog elementa i gdje voda do danas nije potpuno opala. U Orašju, Donjoj Mahali, Domaljevcu i drugim mjestima s bosanske strane, gdje je usprkos nadčovječnih napora naroda voda provalila u sama sela i poplavila sve do krovova, bilo je spasavanje pučanstva i marve skopčano s najvećim poteškoćama. Kako je onih strašnih i kritičnih dana izgledao život u selu, vidi se najbolje iz ovih slika snimljenih na licu mjesta od naših prijatelja. Iako je tamošnji svijet naučan na vodu, ipak je za naše pojmove malo presmiono voziti se u jednostavnom malom koritu, u kojem eto ležerno stoje dvije odrasle ženske osobe, snaše iz Donje Mahale. Najhladnokrvniji je bio ipak neki Bosanac Marko, koji je usred Save na malom prudu izdržao sa svojom marvom u svojoj kolibi kroz više od dvije nedjelje, dok nije voda došla do krova. Vidjeli su se i taki, koji su s tamburom u ruci na krovu svojih kuća udarali u žice, kao da i nije poplava.

Kao nekim čudom održao se nasip kod Štitara sa srijemske strane, gdje je bio najslabiji i kod tzv. Lanike počeo se već rušiti. Tako su se od strašne katastrofe spasila dva plodna i bogata kotara (županjski i vinkovački) uz cijenu herojskih napora pučanstva, koje je dan i noć bilo na nasipu radeći i stražeći.

1. Vožnja u koritima kroz donju Mahalu. 2. U potrazi za hljebom u D. Mahali. 3. Šetnja kroz Orašje. 4. Župna crkva u Štitaru, gdje je bila najveća opasnost od prodora nasipa. 5. Ukrcavanje unesrećenih od poplave na parobrod za put iz Orašja u Brčko. 6. Vožnja kroz glavnu ulicu u D. Mahali

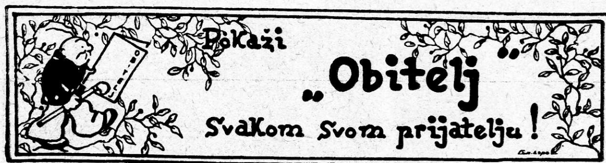
Foto Đ. Jany, Županja

Za lukom i od dima pocrnjelim željezničkim zgradama dizalo se brdo Eke, glomazno i tamno unatoč tankom sloju magle, koji se poput bijelog obruča dizao nad smeđim glavicama i kao ugljen crnim šumama. Činilo se, da je zima izbrisala vesele boje malih drvenih kućica, koje su se dizale na brdu.

Nad gradom je ležala kao dim gusta magla. U luci su gorjela svijetla, svjetiljke na električni luk slale su svoju žarku svjetlost prema sumornom nebu, crvene su luči svjetlucale u skladištima, a za prozorima istočnoga kolodvora gorjela su žuta mirna svijetla, te se činilo, da gore za zauljenim papirom.

Rozini su obrazi bili modri od zime. Njen crni kostim bio je načinjen za proljeće, ali te jeseni nije imala novaca da kupi nešto za zimu; mnogo je potrošila za praznike. Tako je bila odjevena u proljetni kostim, pod koji je obukla haljetak za golf. Sreća, da je bila omršavila. Sada je od stajanja na pristaništu bila sasvim prozebla te je hodajući drhtala.

Znala je često da šeta ovdje po pristaništu, ponajviše o zapadu sunca, kad bi se nad poslovnim metežom upalila svijetla. Pomišljala je i s nekom gotovo nesvijesnom ljubavlju na svoje samotne putove, na drage, zapuštene, lijepe zakutke u predgrađu, na putove, s kojih se pružao vidik na more krovova, na stanove stranih ljudi, na uske prolaze, koji su se verali među bijednim drvenim kućicama, u kojima su stanovali njoj nepoznati

ljudi. »Ja živim daleko od radosti drugih ljudi« — pomisli ona — »drugi ljudi imaju nekoga, koga ljube, ili nekoga, s kime šetaju, s kim razgovaraju, s kim brbljaju ili koga ogovaraju, nekoga, s kim idu na ples ili na izlete . . . Ja imam druge male samotne radosti, ali ih stišćem rukama kao tople mlade ptičice . . .«

Pomisli na svoju sobicu, u kojoj je od jeseni stanovala. Sobica se nalazila gore u Terezijinoj ulici, ali se iz nje pružao vidik na vrt, u kome se nalazila neka stara žuta drvena kuća — dom za starce. Kad se u listopadu uselila, mogla je provirivši na prozor da vidi samo žute krošnje stabala. Tome se veselila; tä preko godinu dana vidjela je iz sobe samo tamnu rupu dvorišta. Upoznala se s nekim staricama iz doma . . . to jest, zapravo s jednom od njih, koja se zvala Nora. Jednog dana je Rozi pao s prozora ručni rad; Nora, koja se upravo nalazila u vrtu, podigla ga je, i kad je Roza potrčala niza stube po nj, uplela se sa staricom u razgovor. Bila je rodom iz Eidsberga te je još sasvim mlada došla s jednom pastorskom obitelji u Kristijaniju kao služavka za djecu. Kad joj je bilo devetnaest godina, pretrgla se, dospjela je u bolnicu, a zatim ju je sirotinjski dom kroz četrdeset godina uzdržavao. Prenosili su je iz jedne bolnice u drugu. Zadnjih godina nije bila u bolnici, živjela je s petnaest kruna potpore za daščanim pregradama na tavanima u predgrađu. Bog sam zna, kako joj je bilo . . . gladovala je i smrzavala se, dok je jednog lijepog dana nisu doveli u ovaj dom za starce. Ali ovdje nije ništa bilo po njenu ukusu. Željela je da se vrati za daščane pregrade, u kojima je mogla mirno da vodi svoje malo kućanstvo. Pastorova obitelj nije nikada pitala, što je s njihovom starom služavkom. Jedan od pastorovih sinova bio je sada državni savjetnik, te je Roza pokušala da Nori priča o karijeri njena gojenca misleći, da će je to zanimati. Ali služavci je on ostao uvijek ono malo dijete, koje je ona njegovala.

O Božiću je kupila Nori vunenu vestu i kolača. Činilo joj se, da bi sve starice morale o Božiću dobiti kolača.

Njoj samoj bio je to tužan Božić. Imala je u sobi malo jelovo drvce, na kome je htjela da zapali svjećice poslije podne, prije nego ode k stricu, ili navečer, kad se povrati kući. To će joj biti sva badnja večer. Dobila je paket s darovima od tetaka iz Danske, sestara pokojne majke, koje je nikada nisu zaboravile. Te tetke nije vidjela čak od djetinjstva, ali su joj one ipak uvijek o Božiću i rođendanu čestitale. Položila je njihove male darove pod svoje božićno drvce veseleći se, što je i ona njima poslala paketić s ručnim radovima, a za Torkilda našla stare lijepe brončane svijećnjake.

Mislila je na Torkilda. Torkild bi imao stići za dvadesetak minuta; ona mu je obećala, da će s njime poći da kupe božićne darove za djecu Liedovih, u kojih će kući on provesti badnju večer.

Srdila se sama na sebe; srdila se na to, što je nezadovoljna promjenom Torkildova ponašanja prema njoj. On je sada bio prema njoj vrlo dobar drug, savršeno uslužan prijatelj . . . i nikada više nije spominjao, da je u nju zaljubljen. Onda, kad je o toj ljubavi bez prestanka govorio, njoj se činilo, da je to boli, da je boli radi njega samoga, činilo joj se, da se stidi, što neprestano prima iskaze njegove naklonosti, jer je ta naklonost potjecala iz osjećaja, kome ona nije mogla udovoljiti. Ah, sad se osjećala kud i kamo jače ponižena znajući, da je on dobar prema njoj iz čistog bratskog sažaljenja.

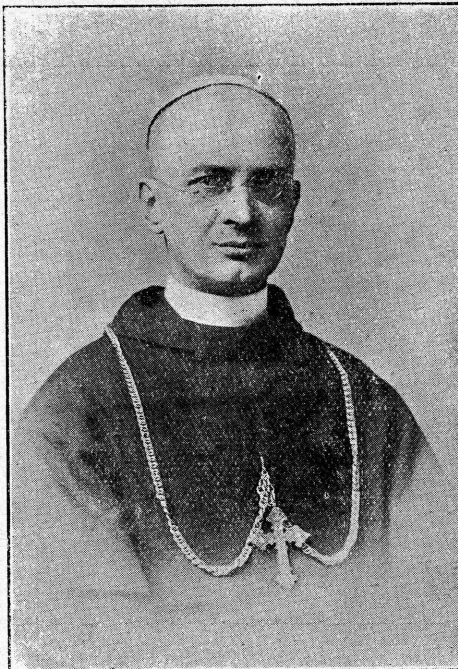
Uostalom nije ni to Torkildovo sažaljevanje bilo baš ono, što ju je tako ozlovoljavalo, kad bi bila s njime. Ona je stvarno uživala u njihovu međusobnom odnosu, dramatski ga promatrala . . . bilo je u svemu tome nečeg sudbonosnog: gledala je sebe, kako luta sama zureći u pustoš, očekujući s bolnom čežnjom nešto nepoznato, — i njega, kako ide za njom stopu u stopu umirući od želje za njom i očekujući, da će mu ona donijeti sreću — ona, koja mu nije imala ništa da dade. Ona je bila Torkildova sudbina.

I konac drame . . . ono jesensko veče gore na Sankthangu, kad su se na rastanku poljubili . . . Bio je to čudan, značajan rastanak, koji nipošto nije bio u razmjeru s tim, da je on dobio mjesto u tvornici, koja je tri četvrta sata daleko od grada. I onda onaj dan prošlog ljeta, kad je bila kod njega u posjetima, kad su sjedili na suncu među ružama na njegovoj verandi, kad joj je on utisnuo ružin cvijet u ruku te neizrecivo nježnim i odlučnim glasom rekao, da joj želi svaku sreću . . . onu veliku sreću, u kojoj će njega sasvim zaboraviti. Dojam tih riječi bio je istina prilično oslabljen, kad joj je Betzy na jesen jednog dana rekla, da je u ljetu prošle godine bila mjesec dana zaručena s Torkildom.

(Nastavit će se.)

Tri biskupa jubilarca

Bar je jedno od najljepših mjesta južne Dalmacije. Iz povijesti znamo, da je u njemu postojala još u sedmom vijeku biskupija, koja je dala mnogo dobrih biskupa, pravih radnika Crkve i pastira svog naroda. Pred dvadeset je godina sjeo na barsku nadbiskupsku stolicu današnji jubilarac nadbiskup-primas Dr Nikola Dobrečić. Ove je godine barski nadbiskup proslavio dvostruki jubilej, šezdesetu godišnjicu života i dvadesetu godišnjicu nadbiskupovanja. Njegovo je biskupovanje ispunjeno djelima neumornog kulturnog i karitativnog rada. Vjeran devizi svećenika na Morači »Za krst časni i slobodu zlatnu« uspio je da provede svoj narod kroz najteže borbe i poteškoće. Teško je pojedince istaći sva njegova djela, nego se slobodno može kazati, da je iz ruševina svoje nadbiskupije uspio dati prve domove prosvjete i vjere. Njegova očinska ljubav prema sirotinji učinila je, da je postao voljen od sveg naroda bez razlike vjere. Zato i jest njegov jubilej bio jednodušna proslava svega naroda njegove nadbiskupije i cijele Crne Gore.

O. DR JEROLIM MILETA
biskup šibenski

Uz jubilej nadbiskupa Dobrečića navršuje se u srpnju ove godine dvadeset godina, što je na biskupsku stolicu u Mostaru stupio fra Alojzije Mišić, koji ove godine slavi i pedesetu godišnjicu svoga misništva. Taj skromni franjevac je uza sve svoje biskupsko dostojanstvo ostao uvijek u duši i vladanju pravi sin reda Asiškog Sveca, kojemu imamo zahvaliti katoličanstvo Bosne i Hercegovine. Bez sumnje ga je samo takvog mogao njegov narod zavoljeti. Njegova blagost u saobraćaju otvorila mu je pristup među svjetovnjacima i u javnom životu prije svjetskoga rata, te se njegova riječ uvijek osobito poštivala. I danas u teško doba, kad se iz kršne Hercegovine čuju vapaji bijede i glada, naš jubilarac kao pravi otac liječi teške jade svojih ovaca, a ujedno sigurno i s punom nadom gleda u bolju budućnost svoga stada. Katolička Hercegovina, ako i gladna, proslavit će dostojno jubilej svoga natpastira.

O. ALOJZIJE MIŠIĆ,
biskup mostarski

DR NIKOLA DOBREČIĆ
nadbiskup barski

Treći jubilarac biskup, čija je deseta godišnjica biskupovanja početkom travnja ove godine proslavljena, jest šibenski biskup Dr Jeronim Mileta. Biskup Mileta je rođen u Šibeniku 1871. i pripada franjevačkom redu konventualaca. Izakako je sa uspjehom radio u službi svoga reda na najodličnijim mjestima nauke u domovini i svijetu, a osobito u Rimu za vrijeme Pape Benedikta XV., koji ga je osobito volio, posvećen je za biskupa g. 1922. u Rimu od kardinala Merry del Val-a. Sin je šibenskih težačkih roditelja, a u svojoj novoj pastirskoj službi dobro se snašao. Poznavajući dobro svijet, iz kojeg je potekao, razvio je pod devizom »Ljubav nas Kristova podžiže« u svojoj biskupiji veliku djelatnost. Raširene katoličke institucije, omladinska društva i brojne karitativne ustanove svjedoče nam o njegovoj neumornosti u radu. Ljubav prema bijednicima čini, da s njima dijeli ono, što ima. — »Obitelj« čestita odličnim jubilarcima želeći, da nam ih još dugo Bog poživi na korist povjerena im stada.

D O G A Đ

A L B E R T L E B R U N,
novi predsjednik francuske republike, rođen godine 1871. od seljačkih roditelja, izabran je u parlamenat prvi put god. 1900, a dosad je bio već četiri puta ministar

U SVIBNJU.

4. Naredbom njemačkoga predsjednika republike zabranjene su u Njemačkoj komunističke organizacije za bezvjersku propagandu s obrazloženjem, da one širenjem bezvjerja (ateizma) pripravljaju tlo boljševizmu.

5. Između Kine i Japana potpisano primirje u Šanghaju. — U Pragu se sastao šesti međunarodni kongres srednjega staleža, na kojem je među ostalim pretresano i pitanje žene u gospodarskom životu srednjega staleža. — Kardinal Gaspari, dugogodišnji bivši vatikanski državni tajnik, navršio je 80. godišnjicu života, koju mu je čestitao vlastoručnim pismom sam Papa Pijo XI.

6. Austrijska vlada na čelu s kancelarom Bureschom predala ostavku. — U Parizu je Rus Gorgulov izvršio atentat na francuskoga predsjednika republike Doumera.

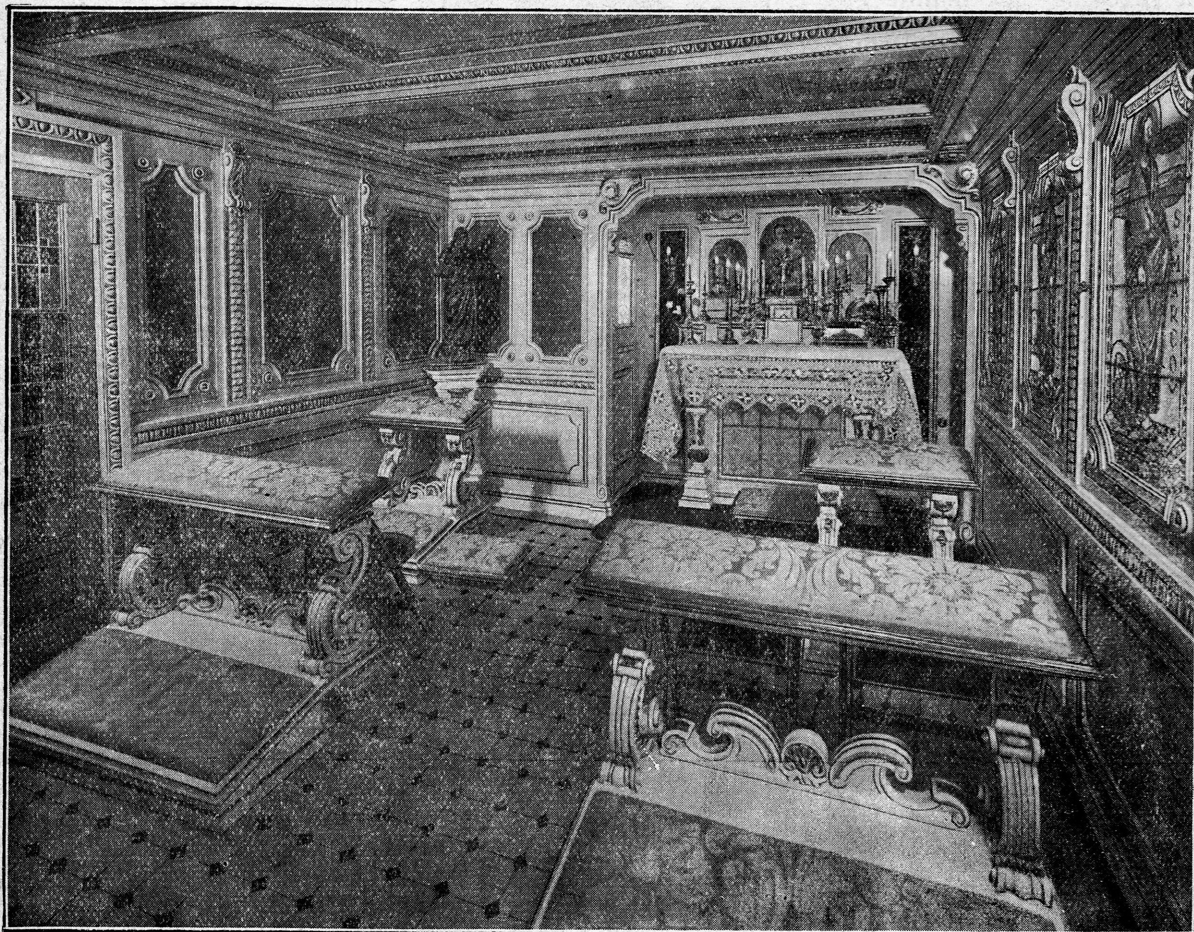
7. Francuski predsjednik republike Doumer umro podlegavši ranama dobivenim kod atentata.

8. Albert Thomas, direktor međunarodnog ureda rada u Ženevi i bivši francuski ministar, umro je iznenada u Parizu. — U Francuskoj obavljeni naknadni parlamentarni izbori, te su ljevičarske stranke na čelu sa Herriotovim radikalnim socijalistima, koji su prije imali 109 a sada 156 zastupnika, iznijeli pobjedu.

9. U njemačkom parlamentu, koji se sastao nakon stanke od 10 tjedana, izjavio je ministar financija, da će njemački državni proračun ove go-

E D U A R D H E R R I O T,
francuski pisac i političar, vođa radikalno-socijalističke stranke, načelnik Lyona, bio predsjednik francuske vlade g. 1924., a sad je njegova stranka najjača u parlamentu

K A P E L I C A N A P R E K O O C E A N S K O M P A R O B R O D U „S A T U R N I J I"
kojim će se učesnici hrvatskoga pohoda u Irsku vraćati iz Dublina do Cherbourga 26. do 28. lipnja

ru-u izrečena je u
osuđeno na smrt, a
Uslijed teškog form
su odgođeni na je
sovac Ivan Dvornik
izdalo upozorenje,
13. U Njemačko
General Gröner je
star. Hitlerovci s
Reichstaga te su t
četiri poslanika. —
ćanje konferencije
Antante. — Engles
slova predložilo je
nevi, da se strogo
štednje doći do re
međunarodnim usta
sey je nađena lješi
14. Ministri vanj
žili su se u pitan
s razvojem polit
Austrijski savezni k
pismo Društvu Naro
Austrije, da kroz k
navskim državama
predloge o trgovi
Osim toga traži o

ne imati deficit od 2½ milijarde maraka (oko 33 miljarde dinara).
10. Francuska Narodna Skupština u Versaillesu izabrala je sa 639 od 6 glasova Alberta Lebruna novim predsjednikom republike. — Engleska je vlada izjavila, da nikako ne želi, da se vrijednost funte, koja se od neko vrijeme učvrstila, više digne.
11. Austrijanac Helm krenuo je u čamcu od kaučuka dugom šest metara iz Lisabona preko Atlantskog oceana. — Japanska je vlada odlučila da povuče u roku od trideset dana svoje čete iz Šanghaja.
12. U Parizu je svečano pokopan ubijeni predsjednik Doumer. — U vezi s komunističkom pobunom u Pe-

ANA M. GORGULOV,

žena atentatora Rusa Gorgulova, koji je ubio francuskoga predsjednika republike Doumera. Ona je Francuskinja, poslije atentata se odmah prijavila vlastima, ali su je pustili, jer na njoj nisu našli krivnje

Limi presuda, te je osam lica ... 14 njih na 15 godina robije. — ...iranja vlade u Austriji odbori ...en. — U Zagrebu je umro isu... — Ministarstvo financija je ...da su ukinute svuda maltarine. ...je došlo do promjena u vladi. ...dao ostavku kao vojni mini... napravili izgrede u zgradi ...om prilikom uhapšena njihova ... U Beogradu je započelo vije...ministara vanjskih poslova Male ...ko ministarstvo vanjskih po... Savjetu Društva Naroda u Že... ispitaju svi izdaci, jer će radi ...dukcija činovništva i plaća u ...novama. — U državi New Yer...na Lindberghova sinčića. ...kih poslova Male Antante slo... budućeg nastupa u skladu ...kih problema u Ženevi. — ...ancelar Dr Buresch uputio je ...oda, u kojem javlja o namjeri ...kratko vrijeme podnese podu... drugim zemljama konkretne ...nsko-političkim pregovorima. ...d Društva Naroda moratorij...

PROSLAVA 350. GODIŠNJICE SVEUČILIŠTA U BAVARSKOM GRADU WÜRZBURGU

12. svibnja proslavljena je u Würzburgu, gradu sa 90.000 stanovnika, svečanim načinom 350. godišnjica opstanka sveučilišta. Na slici ophod sveučilištaraca pod zastavama.

DIJETE AVIJATIČARA LINDBERGHA

ugrabljeno 1. ožujka nađeno je 13. svibnja umoreno od bezdušnih otmičara

Smrt Lindberghova djeteta

»Baby Lindbergh je mrtav«, odjeknula je vijest 13. svibnja svijetom. Sva je svjetska štampa držala milijune i milijune čitatelja dva i pol mjeseca u napetosti, da li će uspjeti naći dijete najslavnijeg avijatičara svijeta. A onda puče glas o užasnom umorstvu tog nevinog djeteta. Poslije nervoznog očekivanja i neizvjesnosti, u kojoj su roditelji malog Lindbergha bili na svaku žrtvu pripravni, kao vrhunac boli je nadošla vijest o smrti njihova jedinca. Leš djeteta je nađen 13. svibnja u New Yersei nedaleko od puta. Policija vodi istragu u kojoj se dnevno otkrivaju senzacionalne novosti. Za potragu djeteta potrošio je Lindbergh oko 250.000 dolara (oko 14 milijuna dinara). Našli se neki ljudi, koji su pokazali haljinu djeteta Lindberghu, a on im je dao obećanih 50.000 dolara za dijete, ali tih ljudi nestade netragom. Dok su ovako zavaravali nesretnog oca, dijete je već davno bilo mrtvo. Prevare i zavaravanja otmičara do danas nisu prestala. Brodograditelj Curtius koji se bio zauzeo, da će dijete spasiti, izjavio je, da su sve njegove izjave novinarima neistinite, jer da ih je davao zato, da primi honorar. Uhapšenjem jednog od sedmorice otmičara nije se došlo do stvarnih rezultata.

SELJAK GABRIEL LEBRUN,

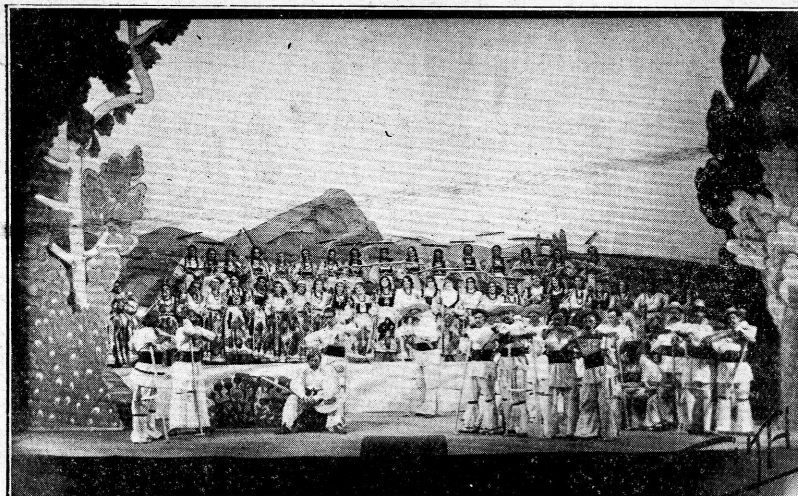
brat francuskoga predsjednika republike

KAZALIŠTE

OPERA »STRIŽENO-KOŠENO«.

I.

Hrvatska opera ne obiluje velikim brojem novih djela. Što nam je na tom polju glazbene umjetnosti dano u posljednjih deset godina, možemo nabrojiti na prste jedne ruke: »Hasanaginica« i »Medvedgradska kraljica« od Šafraneka-Kavića, »More« od Lhotke, »Citara i bubanj« od Širole i »Morana« od Gotovca. A između tih imaju trajnije značenje samo »Hasanaginica« i »Citara i bubanj«, iako nisu ni sa strane glazbenih faktora ni sa strane publike dovoljno ocijenjene i uvažene. Očajno je pomisliti, kako hrvatska izvorna djela imadu slab izgled, da steknu jače i trajnije priznanje. Nije tome uvijek razlog u nedostacima tih djela, nego više u skepsi i omalovažavanju svega što naši glazbeni umjetnici stvaraju. Ništa nam nije dosta dobro. Mislimo, da gestom podcjenjivanja izdižemo svoju vrijednost. A zapravo tim onemogućujemo razvoj te važne umjetničke grane i nanosimo štetu vlastitoj narodnoj kulturi. Današnji naš nacionalizam nema one punine, koje bi trebao da ima, jer ne cijeni dovoljno tekovine hrvatske kulture, osobito suvremene; on je previše formalističan, te je opravdana bojazan, da će se kao i svaki formalizam rasplinuti, ako mu intenzivnijom ljubavlju prema svemu, što hrvatska kultura stječe, ne bude dan pravi sadržaj. Ima na pr. vrlo mnogo takvih, koji i te kako ističu kult nacionalizma, ali kad se radi o umjetnosti, posve zataje: nesamo da nikad ne pohode nijednu izvedbu nove hrvatske opere ili drame, nijednu izložbu hrvatskih umjetnika, ne nabavljaju novih djela hrvatske književnosti itd., nego dapače poriču i to, da bi više trebali da cijenimo kulturna djela slavenskih naroda, nego li neslavenskih. Ta psihoza vlada nažalost i među hrvatskom kazališnom publikom, te Verdi, Puccini, Bizet i slični (a da o operetnim i dramskim autorima i ne govorimo) imadu još uvijek prednost pred hrvatskim i slavenskim autorima. Zar ne bi bila dužnost sviju hrvatskih patriota, da nastoje i na tom polju provesti reorijentaciju? Zar ne bi značilo velik plus u podizanju narodne svijesti, kad bi se na pr. izdala deviza, da se tako tipičnim hrvatskim operama, kao što su »Hasanaginica« i »Citara i bubanj«, koje i svojim sadržajem i svojim umjetničkim karakterom mogu imati (relativno) reprezentativno značenje, mora omogućiti trajno održanje na repertoiru što većim pohađanjem njihovih izvedaba? Odjeknulo bi to, i te kako odjeknulo. I autori bi onda imali jači poticaj, da stvore još bolja djela, te bismo takvim pozitivnim putem došli do onoga, do čega ne ćemo nikada doći negativnim držanjem. Svaka je negacija ubitačna, ona koristi samo onome, kome ne bismo htjeli: tuđinu.

IZ PRVOGA ČINA OPERE „STRIŽENO-KOŠENO" OD KREŠIMIRA BARANOVIĆA

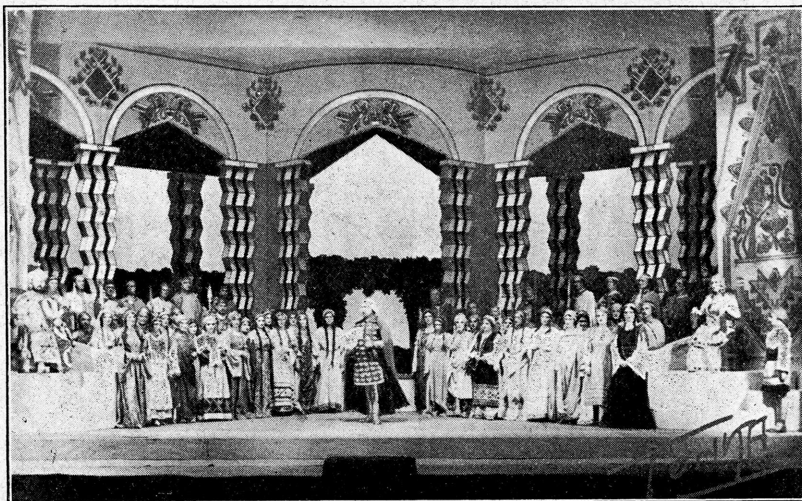
Iza košnje na livadi — *Foto Tonka*

II.

Prošla sezona je iznijela na zagrebačkoj pozornici jedan hrvatski operni novitet: Širolinu »Citaru i bubanj«. Ova sezona je iznijela dva: Gotovčevu »Moranu« jesenas, a početkom svibnja operu »Striženo-košeno« od Krešimira Baranovića. Sva ta tri najnovija djela hrvatske operne umjetnosti dokazuju, da kod nas postoje velike mogućnosti za stvaranje u tome smjeru i da s opravdanom nadom možemo gledati u ono, što nam već i najbliža budućnost može na tom polju da donese, ako i hrvatska javnost moralno podupre taj razvoj većim interesom.

»Striženo-košeno« je opera, kojoj je libreto napisao Gustav Krklec prema narodnoj priči o prkošljivoj ženi, koja za pokošenu livadu tvrdi, da je strižena, zameće kavgu sa svojim mužem, te ostaje tvrdoglavo kod svoga i onda, kad upada u đavolsku jamu, iz koje ima malo nade, da će se uopće povratiti. U pet slika razdijeljena je radnja ove opere. Prva slika prikazuje kosce na košnji livade, sukob između Čoeka i Žene radi livade, usred tog sukoba pada Žena u duboku jamu, a kad ju je Čoek htio konopom izvući, izvukao je mjesto nje Đavla, koji za uzvrat dadne Čoeku struk čudotvorne trave. Prema dogovoru opsjedne Đavo carevu kćer, a tom je travom Čoek opet riješi te nevolje (treća slika). Za nagradu dobiva on carevu kćer za ženu, ali usred vjenčane svečanosti na velikoj carskoj poljani izlazi iz zemlje ogromno bure, iz kojega se uz grmljavinu sva nakostrušena pojavi Žena. Svi se razbježe, a Žena zgrabi Čoeka za uho i prkosno viče, da je livada ipak strižena, strižena, strižena!

Taj komični sadržaj zaodjeo je skladatelj Baranović u glazbeno ruho, koje karakterizira s jedne strane zanimljiva obradba narodnih melodijskih elemenata, a s druge obilje instrumentacijskih efekata. Već uvertira, koja je sama po sebi valjda jedna od najuspjelijih novijih domaćih opernih

IZ DRUGOGA ČINA OPERE „STRIŽENO-KOŠENO" OD KREŠIMIRA BARANOVIĆA

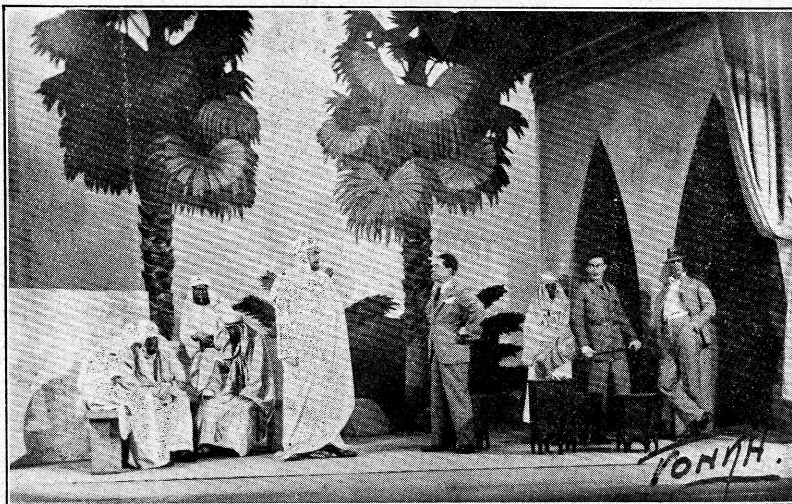
Čovjek kao vitez pred carem i caricom — *Foto Tonka*

uvertira, odaje te dvije značajke. Građena je na 2 glavna motiva cijele opere: Motivu Čoeka, koji je rastegnut, neotporan, ponešto tugaljiv, blag, motivu Žene, koji je prpošan, prkošljiv, nošen ritmom kola. Važnu glazbenu ulogu igraju u operi zborovi, koji su uspjeliji nego li solističke arije. U tim zborovima opaža se čest jak utjecaj ruske glazbe (zborovi u trećoj slici na carskom dvoru), kao što se taj utjecaj javlja i drugdje (glasnici pred carskim dvorom u drugoj slici itd.). U cijelosti skladatelju uza sve to, što ova opera ima mnogo sjajnih momenata, nije možda uspjelo dati jedinstveno snažno i unutarnjom dramatskom gradacijom ucijeljeno djelo. U tome zaostaje za Širolinom »Citarom i bubnjem«, koja baš u tom pogledu zauzima prvenstvo među svim opernim djelima, što ih ima hrvatska glazba. Prema njoj se Baranovićevo djelo opet ističe prorađenijom, efektnijom instrumentacijom, te je u tom pogledu opera »Striženo - košeno« operno djelo, koje ima najdotjeraniji instrumentalni elemenat. U tom je Baranovićeva jakost. Njegova glazba ima izvor u orkestru, a Širolina u vokalnom elementu. Čim Baranović više stupa na vokalno područje, to postaje slabiji. Zato mu je balet »Licitarsko srce« imao veći uspjeh nego li opera »Striženo-košeno«, a da je i ovaj sujet obradio kao balet, sigurno bi bio većma uspio. Držim, da on može više postići kao naš Stravinski, nego li kao naš Rimski-Korsakov. Uostalom daljnja će njegova djela to jasno pokazati.

Izvedba Baranovićeve opere je pod ravnanjem samoga skladatelja bila dotjerana do savršenstva. I pjevači (Šimenc, gđa Ludmila Radoboj, Lesić, Lucija Ožegović, Križaj, Vilma Nožinić i dr.) i zborovi i orkestar i inscenacija prof. Tomislava Krizmana i režija Margarete Froman — sve se stavilo predano u službu, da djelo bude doista umjetnički događaj prve vrste, kao što je i bilo. Samo publika već kod premijere, a i kod kasnijih repriza nije nažalost dovoljnim posjetom uzvratila tom umjetničkom nastojanju. Dr J. A.

»FORTUNATOVE AFERE.«

Zlatko Gorjan, auktor drame »Fortunatovih afera ili skandala u afričkoj koloniji«, dosad nam je bio poznat na svim drugim poljima, kojima dominira pero, više nego u dramatici. Vidjeli smo i izložbu njegovih akvarela u Zagrebu pred četiri godine. Pa je tim veći bio naš interes pred njegovu premijeru, koja je nedavno iznesena u zagrebačkom kazalištu. A i on sam se trsio, da prvi njegov istup u kazalištu ne bude šablonski, pa da ostane zapažen i trajan u sjećanju. Njegova drama eto začudo niti nema ženskih uloga, što se činilo gotovo nemoguće različitim mozgovima, koji su navikli da gledaju sentimentalne ljubavi ili otrcane neukusnosti iz života, ukoliko je u vezi sa ženom. A napokon njegova drama zapravo i nije drama, kakvu nam tradicija daje: auktor je naziva satiričkom reportažom i politički joj je dao formu moderne »reportaže«, i to scenske reportaže, u kojoj će kondenzovana riječ zazvučati kroz kondenzovane slike, da iz sklada jednoga i drugoga izbije živu radnju. To bi doista imala da bude reportaža radnje, jer pozornica i jest samo za to. Auktor je prokušan novinar i uspio je u reportaži riječi, on je racionalni putnik, koji pronicavim okom znade da dobro zapazi i da se brzo uživi u ambijenat i situaciju, pa je i mogao da uspije u reportaži slika. No ni jedno ni drugo nije mu bio glavni cilj. On se otresao i lirskih elemenata kao i deskriptivnih i izabrao je takve situacije, gdje će moći da uz nekoliko riječi dade samu akciju, radnju, koja se u neobičnom tempu žuri, započinje, razvija i završava. Kroz vrlo kratko vrijeme preletite osam različitih slika, preskočite iz kontinenta na kontinent sasvim drugog čovjeka, upravo protivnog prijašnjem Fortunatu. I on se baca u najvratolomnije afere oko imaginarnog rudnika srebra, predobija za sebe ministra kolonija, a u Africi se odvažno isprsuje pred poglavicom urođenika. Sve mu ide sretno. I kad je na vrhuncu, vraća se u domovinu. No još prije nego je stigao porušene su njegove osnove, urođenici su se pobunili, rudnik je iščezao, ministar kolonija je demisionirao, a za njim i cijela vlada, pa jednom Fortunatu ne preostaje drugo, nego hitac u čelo. Od početka do konca neprestano satira, pojedina lica u međusobnom odnosu — satirične su, život i djela pojedinaca s obzirom na njihovu prošlost — satirična su, svaka je reakcija satirična na postavljenu akciju, svaki je čin satiričan na intenciju i želju, kojom je započet.

PETA SLIKA IZ DRAME „FORTUNATOVE AFERE" OD ZLATKA GORJANA

Prizor u Africi — *Foto Tonka*

i doživite mnogo različitih raspoloženja. Sve vas potsjeća na film. Izreke su kratke, skoro bih rekao škrte, i dolaze do savršenstva u tom smislu u petoj slici, kad se Fortunato nalazi među afričkim urođenicima. Ta odmjerenost i »škrtost« (protivno običnom shvaćanju žurnalistike kao brbljavosti), koja je dosljedno provedena i na samu radnju, čini, da je cjelina uza svu osam slika vremenski neobično kratka. Ideja scenske reportaže već je pokušana, iako ne ovako dosljedno, no čini se kanda pozornica nije domena reportaže, jer po svojoj naravi ne dozvoljava onoliko, da, »nuzgrednih« detalja, koji su potrebni da se posvema uživimo u situaciju.

Gorjanova reportaža počinje i završava u redakciji nekog lista, a donosi zgode jednog reportera. Fortunato je već dugo u toj redakciji kao reporter, no eto, prepošten je i ne može da shvati, da i on i svi redom u redakciji treba da rade za interese poduzeća, kojemu list pripada, a to znači za interese svih onih, koji tom poduzeću mogu biti od koristi, koji vladaju i upravljaju, koji vedre i oblače. Nedobivena lutrija pravi od njega I tako se uz psihološki problem jasno ističe socijalno-politička satira na različite momente savremenog života.

Naslovnu ulogu igrao je Strahinja Petrović, a režiju je vodio Alfons Verli. L. P.

KRIZA

NAPISAO IVO KOZARČANIN

Miriše proljeće silno i pupaju snažno kestenovi. Jablanovi razmrsiše mazno rosnu, zelenu grivu. U probeharalim krošnjama trešanja noćivaju jugovine, koje u zoru uvijek kucaju nemirno na mome prozoru blijedim prstima. Idem kasnim ulicama, koje mirišu proljećem i acetilenskim svjetiljkama, i stajem zamišljen na raskršću.

Zašto sam zapravo stao?

Moji komšije su neobični ljudi, uz koje se ne može mirno spavati. Ta žena, koja radi deset sati na dan u ciglani, ne će ni noću da spava. Uvijek ona noću krpa rublje i odjeću, koje već davno nije za upotrebu, i pravda se s mužem, koga je prošle nedjelje jedva dovukla pijanoga kući. Zar ja ne mogu ni u svojoj sobi, za koju pošteno plaćam, biti miran?

Male kuće su čudno skutrene u noći, koja na njih pada teška i nepomična gutajući ih lakomo. Kakva kriza, kad ljudi neprestano grade sve nove i nove kuće? Tko je kriv onima, koji nemaju dovoljno novaca, da ono, što su počeli, svrše, nego moraju posuditi uz velike kamate? Neka onda ne krive nikoga drugoga, kad im sve prodaju za dug, jer ono, što zarade kućom, nedostaje im ni za kamate. Svako bi htio da bude gospodin i da ima svoju kuću nad glavom. Kao da je to samo tako! Krov nad glavom mogao je sebi priuštiti samo pračovjek. Tko bi danas svima ljudima sagradio kuće? Ima li to smisla? Tada ne bi nitko plaćao stanarinu, i kućevlasnici, koji su dosada bili rentijeri, ne bi imali od čega da žive. Mjesto krova nad glavom danas imamo kinematograf, radio, gramofon, avion, podmornice i tankove. Greta Garbo je upravo otplovila na svojoj jahti iz Holiwooda ne dajući nikome informacija, kuda ide, misteriozna kao uvijek. Hindenburg je na izborima pobijedio Hitlera, kao što je Ruse pobijedio na Mazurskim jezerima. Još uvijek se traži Lindbergovo dijete. Rusi će navijestiti Japanu rat, da osvete Cušinu i Port Artur. Neki Rus ustrijelio je Doumera, predsjednika francuske republike.

Moguće ipak postoji kriza?

Bata je pobijedio u parnici protiv Ilje Erenburga, koji ne smije dalje rasprodavati knjigu, u kojoj govori o Bati. Zapravo je ta parnica komična, jer je Erenburg u svojoj knjizi, radi koje je i buknula ta parnica, već unaprijed naveo, da Bata dobiva svaku parnicu. Zašto se onda upuštao u proces, kad je znao, da će izgubiti? Pred izlogom tumačio sam prekjučer trojici radnika na karti Azije, gdje je Kina, a gdje je Japan, Mandžurija i Sibirija. Pod kartom stajala je u kutu nova knjiga »Hinter Kina steht Moskau« (Iza Kine je Moskva), koja je sada aktuelna.

Što je s tom krizom na kraju krajeva?

Sasvim sam slučajno ušao u razgovor s jednim starim gospodinom o krizi. On je blagajnik i trebao mi je isplatiti stotinu dinara. Ja nisam imao dvadeset dinara, da mu izvratim. Pošao sam, da ih posudim, ali ih nisam našao.

»Nemam, da vam vratim,« rekao sam ponizno.

Gospodin se zamislio. On je već star, a stari ljudi imaju svoje posebne navike, koje upotrebljuju prije govora. Ako idu, moraju, da mogu govoriti, stati. Ako stoje ili sjede, moraju, prije nego progovore, malo misliti. Samo koji čas.

»Kriza!« odgovorio je on.

»Da, kriza,« ponovio sam ja kao automat, sasvim pokorno.

Stari gospodin je s interesom pogledao u me:

»A bi li vi meni mogli reći, otkuda dolazi ta kriza? Novaca nema ni sada manje, nego što ih je prije bilo. Ni hrane nema manje, jer u Kanadi pale trustovi cijele hambare pšenice, a u Indiji bacaju kavu u more. Znači, da svega ima dosta.«

»Ali nema novaca!« rekoh ja. Stari gospodin je najedamput skočio sa stolice.

»Ali ja znam, gdje su novci!« povikao je on.

»Gdje?«

»S tom krizom vam je zapravo ovako,« govorio je gospodin s entuzijazmom. »Novac postoji, ali ima netko, tko se vrlo voli šaliti, pa je i s njim napravio šalu. On je naime pokupio sav novac i ne daje ga od sebe. Neka ljudi pokušaju malo bez novaca živjeti, misli on. Zašto da uvijek imaju sve, što im treba, zašto da ne okuse, što to znači ne imati? Moguće on ima i pravo. Naučeni na muke i krizu, kako ćemo se mi radovati, kad prilike opet postanu normalne. Tada će nam tek biti ugodno.«

Odlazim kući i razmišljam neprestano o tome, što mi je taj stari gospodin rekao. Moguće se on i šalio sa mnom, mislim ja, a ja sam to odmah, lud i lakovjeran, primio kao istinu. Platim popravak cipela i žurim se odmah dalje kući, ali zastajem na pola puta i vraćam se natrag. Nema smisla ići kući. Tamo opet ne ću moći biti na miru, jer će u sobi do mene bučiti.

Kuda dakle da pođem?

Pošao bih u kinematograf, ali tamo igraju samo ozbiljni, mračni, stvarni komadi, a ja bih htio jedan vedri, veseli, ljubavni. Toga nema, otkad je došao tonfilm.

Da se bar zaljubim u koga. Uvijek sam to u proljeće običavao, a sad još nisam. Ili je i tu nastupila kriza?

*

Miriše proljeće silno i pupaju kestenovi s obje strane ulice. U noć laju psi i krekeću žabe, blistaju zvijezde žmirkajući veselo i potoci deru obale dozivajući sobom. Uvečer, kad se vraćam kući, nalazim ljude, gdje spavaju na zimskim kaputima u travi. Zidaju se nove kuće i stanovima padaju cijene. Kad više ne budem mogao platiti stan, učinit ću i ja tako. Iznajmit ću sobu do onog džepara uz potok pod topolom. Ona će me stajati samo dvije cigarete svaku večer. Leći ću na zimski kaput i slušati vjetar, kako šumi u granju. I neka onda samo dođe netko i reče mi, da je kriza!

ZUMBUL

Napisao Stjepan Gotvald

Među najranije naše cvijeće spada različno bilje iz roda lijerova, među kojim se osobito ističe zumbul. Potječe iz Orijenta. Oko 30 vrsti zumbula dolazi u zemljama oko Sredozemnog mora. U drugoj polovici XVI. vijeka donesen je zumbul iz Bagdada u Alepo (u Siriji), a odatle u Englesku, gdje su ga počeli uvelike uzgajati. Odatle ga prenijeше u ostale države sjeverne i zapadne Evrope. Osobito se proslavio Haarlem u Holandiji radi odgajanja zumbula, kao i ostalog cvijeća iz roda lijerova. Od običnog zumbula (Hyacinthus Orientalis), koji potječe iz Dalmacije, Grčke i zapadne Azije, uzgaja se danas nekih 500 varijacija. U Francuskoj i Italiji osobito se mnogo uzgaja vrsta Hyacintha praecox.

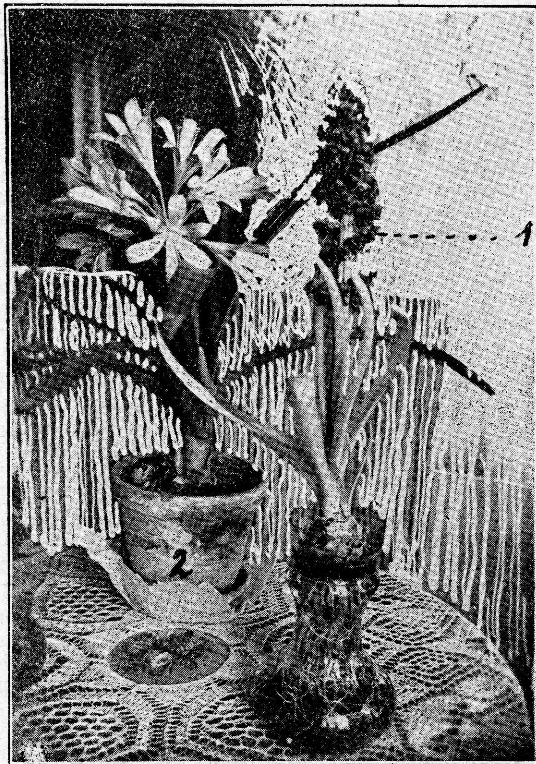
Zumbul ima podzemnu stabljiku, lukovicu, iz koje rano u proljeće istjera čuperak dugoljastih listova i nadzemna stabljika, batvo, koja je 15 do 20 cm visoka. Ona nema listova, nego na vrhu nosi grozd od 30 do 40 mirisnih cvjetića, koji su bijeli, ružičasti, modri, ljubičasti ili tamno crveni i nalik su na zvonce. Vrijeme cvatnje može da traje 3 do 5 tjedana prema tome, da li ih štitimo od prevelikog sunca i kiše. Zumbul je lijep ukras vrta, ali i lijep ukras za sobe, kao i za oltare.

Kad zumbul ocvate, a ne želimo sjemenja, treba odrezati batvo, a onda ga tako dugo zalijevati, dok listovi ne požute, da se skupi što više rezervne hrane u lukovici za buduću godinu. Sada treba za suha vremena lukovicu iščupati, lišće i korijenje odrezati i poslagati na dasku na suhom, hladnom, zračnome mjestu. Kada su dobro osušene, mora se ono nagnjilo lišće sa lukovice, kao i mlade nastale lukovice otrgnuti od stare i sada ih definitivno poslagati na daske, a od vremena treba lukovice okrenuti i pregledati. Budemo li s njima tako postupali, mogu doživiti starost od 6 do 7 godina.

Ako nam je stalo, da se zumbul što brže množi mladim lukovicama, treba na donjoj strani pri korijenu urezati križ i plitko zasaditi. Sjemenom se množe samo nove varitete, ali ove ocvatu tek nakon 5 do 6 godina.

Zumbul se može i tako uzgojiti, da ranije (prisilno) cvate. U tu svrhu usadimo od 2 do 4 cm duboko u lonac za cvijeće, koji je 12 do 15 cm dubok. Svaku skupocjeniju lukovicu opkolimo čistim pijeskom, da je tako sačuvamo od truljenja. Ako su na vrtu, onda ih treba prekriti suhim lišćem i đubrenom zemljom radi studeni. Želimo li cvijet u prosincu, moramo lukovicu zasaditi u kolovozu. Zemlja za rod lijerova (zumbul, tulipan, šafran), pa za narcise amarilis je najbolja, ako je namiješamo od jednakih dijelova, livadne zemlje, lisnjače, kravljeg izmeta i čistog pijeska. Lonac sa tako zasađenim lukovicama metnemo u zemlju nekih 8 do 10 cm i pokrijemo lišćem ili slamom, te sa malo zemlje, tako da lonce u svako doba lako možemo izvaditi. Ako nemamo vrta, onda ih položimo u kakav sanduk sa zemljom i opet pokrijemo lišćem ili slamom i zemljom. Kada se na batvu već počnu javljati cvjetni pupoljci, izvadimo lonce i unosimo ih u tople prostorije na svijetlo mjesto (prozor), te ih često zalijevamo. Tada će za koji dan procvasti.

Zumbul možemo uzgojiti i u vodi. Lukovica se metne u prikladno udešene čaše (kako to vidimo na slici), koje su napunjene čistom vodom, a u tu vodu se metne komadić drvenog ugljena. Dno lukovice neka se jedva dotiče vode. Sada se prekrije lukovica papirnatim tuljkom, a čašu držimo na tamnijem mjestu. Svakih 8 dana treba doliti malo vode, ako je iz čaše mnogo vode nestalo. Kad izrastu listovi i batvo do tuljka, tuljak se skine, a čaša se metne na svjetlije mjesto. Za koji dan će se razviti lijep cvat, a batvo će narasti i preko 20 centimetara. Da bi se lukovice ipak ojačale za buduću godinu, potrebno je da ih poslije cvatnje presadimo u zemlju i postupamo kao s onima, koje smo uzgajali u loncu.

1. Zumbul odgojen u vodi sa čašom za to odgajanje
2. Crveni liljan

Ako se dogodi da je batvo ostalo nisko, a listovi dugi, onda nijesmo zumbul onako njegovali, kako smo trebali. Malo se to može popraviti tako, da se listovi odrežu do polovine, a onda postavimo biljku u hladniju sobu.

Kako imade različitih gljivica, koje napadaju lukovice zumbula, ako ih držimo na vlažnim i zadušljivim mjestima, mogu one lako propasti. Zato treba postupati s njima točno po opisanom načinu, pa će biti lijepoga cvijeća.

FILMSKI SVIJET

KINEMATOGRAFSKI KONGRES U MILANU.

U Milanu u Italiji održan je u travnju o. g. katolički kinematografski kongres, koji je uspio iznad svakog očekivanja. Na njem je bio velik broj župnika i omladinskih organizatora, koji su shvatili važnost tog novog apostolskog sredstva i osnovali mnogo novih katoličkih kina. Mnogi govornici na kongresu su naglasili potrebu još jačeg rada na kinematografskom polju, te su isticali, da se u filmu mora gledati isto odgojno sredstvo, koje su gledali naši stari u kazalištu. Kad bi se povratio na svijet — nadodali su dalje — veliki odgojitelj Don Bosko, bez sumnje bi se svim silama bacio na kinematografsko polje isto tako, kao što je dobro shvaćao ulogu kazališta.

Prošlo je vrijeme, kad se na to mislilo kao na modu i luksus. Danas kino prikazuje nesamo potrebu nego strahovito sredstvo za moralni, domovinski odgoj te kao pomoćnik u vjerskoj i kulturnoj pouci. Osim knjiga i novina kino također utječe strahovito na mladež i primamljuje ju, a u tim slučajevima je često fizički i moralno uništava. To sredstvo se mora upotrebiti za dobro.

Teško je na to i pomišljati u današnjim teškim vremenima, ali svi vidimo, da su uza sve teže svagdanje financijske prilike kina dnevno sve punija.

Ima međutim jedna činjenica, koja je sve prisutnike milanskoga kongresa začudila, tako da u prvom času mnogi tome nisu vjerovali. Svakako zasluga ide u prvom redu njihovu udruženju »Cuce«. Generalni sekretar udruženja izvijestio je o uspjehu, koji su postigli time, što se našao industrijalac g. Domenico Musso, koji se počeo ozbiljno zanimati za pitanje katoličke kinematografije. On je uvidio, da se to može uspješno riješiti jedino zajedničkim radom i jedinstvenom organizacijom svih kinematografskih interesenata. Zaključio je, da poduzme domaću i n d u s t r i j u m a l i h k i n e m a t o g r a f s k i h a p a r a t a i f i l m o v a. Za to je kupio projekcioni aparat od ing. Michettija. Taj je aparat mnogo manji i lakši od drugih, a daje slike isto velike i svijetle kao i drugi. Osim toga ima i tu prednost, da se operater može na pojedinim slikama po volji zaustaviti, a može se slobodno povratiti na već prikazane slike. To su velike prednosti, koje mnogo koriste, osobito ako se radi o naučnim prikazivanjima i predavanjima. Musso je poduzeo produkciju posebnih filmova za taj posebni tip aparata. Prednost je tih filmova, što su potpuno neupaljivi. On je s pomoću drugih tehničara preudesio tip aparata Michettia za zvučni film, tako da će sada Talijani osim običnih aparata i filmova male kinematografije imati vlastitu industriju uskih zvučnih filmova. Dobrom organizacijom što veće potrošnje omogućit će se što je moguće jeftinija cijena aparata i filmova, jer će kod domaće proizvodnje uz veliki potrošak daleko biti niže cijene nego li strane. K. M.

KINEMATOGRAFIJA U RATU.

U kinesko-japanskom ratu vršena su i kinematografska snimanja pojedinih bitaka. Japanski kinooperateri išli su na frontu, često i u same streljačke jarke izvrgavajući se tako životnoj opasnosti, samo da mogu snimiti ratne prizore. Tako se sada u Japanu prikazuju u kinima cijele bitke iz najnovijega rata u istočnoj Aziji.

ATENTAT NA DOUMERA U FILMU.

U času, kad je atentator Gorgulov pucao na francuskog predsjednika republike Doumera, baš je Doumera kinematografski snimao kino-operater berlinske Ufe. Tako je snimljen cijeli taj atentat baš onako, kako se dogodio, te je to jedini slični slučaj u cijeloj dosadašnjoj kinematografiji.

KRIZA U KINEMATOGRAFIJI.

Prema časopisu »Međunarodni filmski pregled« zatvoreno je u prva tri mjeseca ove godine u Americi ukupno 440 kina, a u isto je vrijeme otvoreno 260 novih kina. Dakle za 180 kina je više zatvoreno nego li otvoreno. Taj nazadak u broju kina zabrinjuje filmske producente, te traže načina, kao da tom zlu doskoče.

MALA KINEMATOGRAFIJA.

»Stani rado pjeva«, šaljivi film, dužina 40 m, br. 10.310. — Kada kočijaš Stani pjeva, svi bježe. On hrani konja u sobi. Nasred ceste sebi prostre i jede bez obzira na promet automobila. Sadržaj je filma dosta skraćen i teško razumljiv, ali inače smiješan. Može se preporučiti.

KUĆANSTVO

KUHINJSKI RECEPTI.

Pečena cvjetača. Kuhaj cvjetaču u vreloj slanoj vodi, dok ne postane mekana. Pomiješaj 5 dkg maslaca sa dva žumanjka, žlicom ribanog parmezana, dvije žlice vrhnja, žlicu mrvica i snijeg od dva bjelanjka. Zdjelu namaži maslacem, u sredinu metni cvjetaču, naokolo obloži male mlade kuhane krumpire, malo na maslacu pirjanjenog graška, u slanoj vodi kuhanih mrkvica i ako hoćeš šparga. Preko toga uspi pripređenu mješavinu i prepeci u pečenjari.

Okrugljice od povrća. Sredinu kelja izvadi, sitno nareži te pomiješaj s narezanom kobasom ili suhim mesom. Dodaj kuhanih, hladnih, naribanih krumpira, ostatak kelja, cijelo jaje, nešto bibera i kima i toliko brašna i mrvica od žemlje, da dobiješ dobro tijesto za okrugljice. Skuhaj najprije jednu okrugljicu, da možeš ustanoviti, koliko trebaš brašna i mrvica od žemlje. Kad je sve dobro, skuhaj ne prevelike okrugljice, te ih prelij mrvicama prženima u masti.

Ragu juha. Kuhaj pol kg telećeg mesa, može biti i koljenica u dvije i pol litre vode. Kad zavrije metni korijen peršina i malo celera, osoli i kuhaj dok je meso mekano. Načini zapržak od maslaca ili masti. Očisti četvrt kg graška, oguli dvije korabice i nareži na rezance, nekoliko mladih mrkvica dobro operi, odreži im lišće i korijen i nareži ih na okrugle nareske. Sve zelenje metni na zapržak, zalij juhom i kuhaj, dok postane mekano. Meso nareži na male komadiće i metni u juhu. S. A.

SVEGA POMALO

Najveće sijalice. Najveće sijalice na svijetu ne upotrebljavaju se za rasvjetu stanova, ulica ili trgova, nego služe velikim filmskim tvornicama, da zamijene sunčanu svjetlost. Jer se filmovi ne mogu da snimaju uvijek po sunčanoj svjetlosti, potrebno je imati svijetlo, koje će u filmskom studiju zamijeniti sunce. Visina jedne takve filmske sijalice iznosi 1 metar, a troši 30.000 Vata. Sa strujom, koju takva jaka sijalica potroši za jedan sat, mogao bi se tjerati veći automobil električnim motorom. Strujom, koju takva sijalica troši, moglo bi se snabdjeti u isto vrijeme 55.000 običnih sobnih sijalica. Takve su lampe vrlo skupe. U Americi ih nema niti 100, a razdijeljene su među razne filmske fabrike.

Saharske ruže. Vrtlari u Algiru i Tunisu veoma su zabrinuti i uznemireni, jer su im se pojavili takmaci u istočnom Maroku. Stoga su se obratili na francusku vladu da izvidi tu stvar. Poslije rata, a naročito otkada je podčinjen Abd el Krim, pretvoreni su veliki kameniti i pjeskoviti dijelovi Sahare u velike cvjetne poljane. To su učinili francuski poduzetnici s pomoću urođenika. Trebalo je zemljište dobro natapati, a to je u tom predjelu veoma lako i jeftino, dok pod uplivom tople Saharske klime ruže cvatu bogatije i češće preko godine, negoli u drugim zemljama. Isto tako i lišće mirisavog geranija daje trostruko veći prihod. Marokanci, koji su i inače bistre glave, brzo su opazili koju korist mogu imati od uzgoja tog cvijeća, pa su se veoma brzo prihvatili tog posla. Mnoga njihova plemena, koja su se prije bavila samo ratom, bave se sada cvjećarstvom, a naročito uzgojem ruža. Ruže i lišće mirisavog geranija većinom se prerađuje u Marakešu, a ta se mirisava vodica ponajviše prodaje u Francusku.

Šoferi bolje plaćeni nego biskupi. U Rumunjskoj dobivaju šoferi mjesečno 3300 do 6900 leja, a katolički biskupi samo 1500 leja (oko 600 dinara) od države.

Brzina i trajanje vjetra. Dugo se istraživalo gdje vjetar najjače i najduže duva. Za to se na raznim mjestima i u razna doba proučavala brzina i trajanje vjetra. Na temelju tih opažanja zaključilo se, da u mjestu Reyer i okolici mu vjetar najjače duva i najduže traje. Tu je u svibnju god. 1922. jedna oluja bjesnjela 72 sata. Vjetar je duvao brzinom od 54 metra u sekundi. U 1 sat je dakle vjetar prevalio 194 kilometra i 400 metara. To se mjesto nalazi u Ujedinjenim Državama Amerike, 56 kilometara daleko od San Francisca.

M. T. M.

Katolički redovnici — kineska božanstva. Evropejce, a u prvom redu katolike, iznenađuje činjenica, da su dva Evropejca, katolička redovnika, vjerovjesnika iz Družbe Isusove, od poganskih Kineza proglašeni za kineska božanstva, te da im se iskazuju sve božanske počasti, slično kao i ostalim kineskim poganskim božanstvima. Jedan se od te dvojice vjerovjesnika zvao Matej Ricci. Umro je g. 1610. Zaštitnik im je krčmara i urara. U molitvama ga nazivlju Li Mato. I vjerovjesnika Manuela Diaz-a štuju kao božanstvo. Mole mu se kao dobročincu čovječanstva. U Fučeu mu je sagrađen hram. U Kini je živio kao vjerovjesnik u prvoj polovini XVII. vijeka. Nesebični i samoprijegorni rad za dobro, napredak i spas Kine i uzorni njihov život našao je priznanje kod poganskih Kineza. Ovi im eto odaše dostojno priznanje, najveće, što su mogli: proglasiše ih svojim božanstvima, podigoše im hramove.

M. T. M.

ŠALE

Kod cipelara. »Moj sin vam je dužan za jedne cipele već četiri godine.«

»Jest, to je lijepo, da ste se vi potrudili da taj dug namirite.«

»Ne, to nisam kanio, nego sam htio da i ja uz iste pogodnosti naručim kod vas par cipela.«

Posljednja želja. Ljudožderi uhvatiše Engleza i pitaju ga:

»Koja ti je posljednja želja?«

»Htio bih održati jedno predavanje o vegetarijanstvu.«

Žena i grmljavina. Francuskom književniku Tristanu Bernardu došao je rano izjutra jedan prijatelj i poče da mu priča:

»Strašno nevrijeme je bjesnjelo noćas... Munje su sijevale, vjetar je orkanski duvao, grmljavina je bila strašna!«

»Zbilja!« začudi se Tristan Bernard. »Ja nisam ništa čuo. Razgovarao sam sa svojom ženom...«

Gore nego policija. Sudac se obraća optuženom: »Vi tvrdite da u onu kuću niste ušli u namjeri da kradete. Zašto ste onda pobjegli, kad je ona gospođa naišla?«

»Mislio sam da sam upao u svoj stan i pobjegao sam, jer sam pomislio, da je ona gospođa moja žena.«

Kako samo može? Na godišnjoj glavnoj skupštini »Roditeljskog društva« među ostalim govornicima nastupio je i oficijal Ponićak.

»Poštovani skupštinari,« započeo je, a njegov sinčić je povikao: »Slušaj mama, pa tata se usuđuje da govori.«

Kratak proces. Književnik se vrati u uredništvo: »Oprostite, molim, zaboravio sam vam dati svoju adresu.«

Urednik: »Ne treba, vaše stvari su već u košu.«

Čudno bavljenje. »Moj sin studira već dvije godine povijest rata.«

»Zbilja, zar se kani zaručiti?«

Mali prevejanac. Majka: »Nije te stid da toliko spavaš!«

Sinčić: »Slušaj, mamice, sanjalo mi se, da sam izgubio kapu te sam ju tako dugo tražio.«

Za sir uzeo. Došao Ličanin u dućan da kupi sira. Trgovac mu u zabuni zamota sapun. Došao među društvo i stao odmatati papir da nešto založi.

»Šta si uzeo — po Bogu brate! Zar ne vidiš, da ti je to sapun?« opomenu ga drugovi.

Ličanin: »Za sir sam ga uzeo i za sir ću ga pojesti.«

Dan obolenja. Šjora Lela: »Boli mi muza, sta cu jadna ucinit!«

Liječnik: »Kad je obolio?«

»Lela: »Kad su se ‚pesa-moli' (vrst ribe) lovili — lipi moj covik.«

Odmakni — pljunut ću. Došao seljak u hotel i objeduje. Stao pušiti lulu i uspljuje se na pod. Pljuvačnica je bila blizu, ali se seljak nije na nju osvrtao. Konobar mu primakne pljuvačnicu bliže. Seljak je i dalje pljuvao na pod i najposlije poviče: »Odmakni je (pljuvačnicu) odavle, jer ću ti inače pljunuti usred nje!«

Glas savjesti. Četirigodišnjeg Dragu našla je mama gdje u ormaru jede kompot.

»Tako mali proždrljivče, kradeš! Zašto nisi poslušao glas savjesti?«

Drago odgovori sa još zamazanim usnama od ribiza: »Nisam čuo, mama, jer su vrata prejako škripala.«

Ne vjeruje. On: »Ne vjerujem ti ni riječi od svega toga, što pripovijedaš.«

Ona: »Prema tome ti vrlo lako mogu reći svu istinu.«

Trebalo je da se javi. Neka tvrtka je putem oglasa tražila knjigovođu. Uslovi: dobro poznavanje francuskog i engleskog u govoru i pisanju, neoženjen i bez djece.

Sutradan se oglasi neki čovjek: »Došao sam radi oglasa, koji...«

»Je li zbilja vi poznajete oba jezika u govoru i pisanju?«

»Ne!«

»Ne? Jeste li neženja?«

»Što vam dolazi u glavu, imam sedmero prekrasne djece.«

»Ali onda što tu tražite?«

»Htio sam vam samo reći, da na raspisano mjesto ne reflektiram.«

Kao dijete. Liječnik bolesniku: »Kako je danas?«

»Baš zapravo nije osobito dobro.«

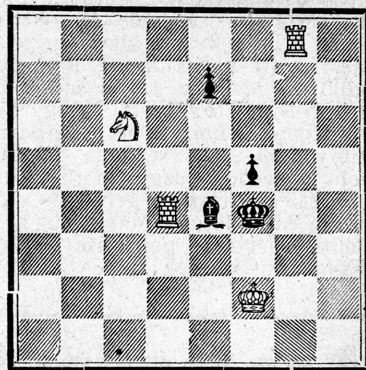
»Jeste li se držali dijete, kako sam vam rekao, da smijete jesti približno samo što jede maleno dijete?«

»Pa da, upravo tako, gospodine doktore! Pojeo sam komadić platna, nekoliko žličica pijeska za ribanje i nekoliko dugmeta.«

ŠAH

Problem broj 9.

I. Barišić, Sarajevo

Bijeli matira u četiri poteza.

TREŠNJE ČIKE DOBRIJANA

Proljeće miriše,
nosi voća zrela,
za njime je čiki
želja uzavrela.

Ne žali on truda,
da se teško vere,
da slatkih trešanja
što više nabere.

Na stablo se penje
kao vjeverica,
po granama skače
kao prava ptica.

Al berući trešnje
polomio granu:
presjedoše trešnje
čiki Dobrijanu.

NAŠ DOM

LJETNA SOBA ZA PRIMANJE.

Obično se izabere u tu svrhu malena soba u uglu vile za ljetovanje. Ta se zgodno dade iskoristiti za vrijeme odmora. Kao što se to vidi na našoj slici, u kutu sobe se nalaze veliki prozori, kroz koje se vide obrisi plaža, polja, brda ili zelenog vrta u blizini.

Nimalo se ne moramo bojati velikih prozora radi topline sunca, koje kroz njih prodire. Kada je žega najjača, prozori se zastru velikim zastorima. Zastori su iz muslina ukrašeni zgodnim motivima po volji, a mogu biti i iz fine slame. Dok ih za sunca i noću razastiremo, oni lijepo ukrašeni čine ujedno lijep zastor za zidove u uglu.

Zidovi su obično obojani nekom blagom bojom, a mogu se zastrijeti laganim zastorima u boji sličnoj onoj, kojom su obojeni zidovi. To su obično svijetle boje, koje daju sobi izgled jasnoće, koji se veoma ugodno dojima u tim ljetnim stanovima.

Namještaj sobe se uzima isto u stilu te ljetne bjeline. Svijetlo se obično stavlja na zidovima, kao što se vidi na našoj slici, u obliku cijevi. Te dvostruke cjevkaste svjetiljke se nalaze na svakom zidu, te tako rasvjetljuju sobu, a da ne odnose nimalo prostora.

Malena biblioteka se smjesti na stalcima pokraj prozora. Ona je iz svijetlog bukova ili javorova drva. Podijeljena je na pregrade, kojima lijepi uvezi, a k tome po koja malena umjetnina poljepšava izgled. Malena mjedena posudica, iz koje se pružaju dugačke grane ruža, daje pokraj te biblioteke žensku notu.

Prozoru se približi široki okrugli stolčić, tako da se za jela može uživati gledajući kroz prozor. Stolice su gvozdene, njihova bjelina sa svjetlošću sunca daje lijepi dojam. Pod sto se prostre marokanski ćilim, na kojemu prevlađuju motivi narančaste i plave boje. Slavija.

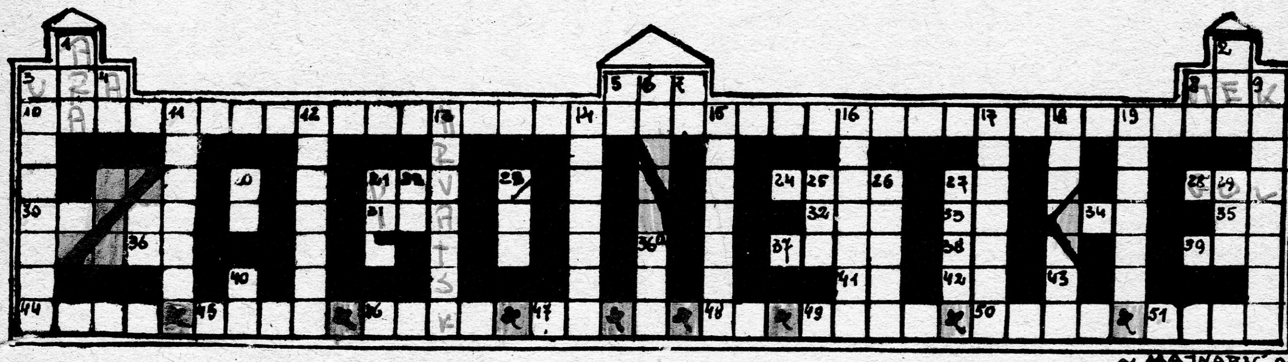
Jeste li se već pretplatili na »OBITELJ«

Ilustrovani tjednik „Obitelj“ izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 3 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj“ izdàje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji„ Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji“: Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Cek. rač. pošt. šted. br. 33.536. „Obitelj“ se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ul. 2.

Z A G O N E T K E

1. Križaljka

Sastavio *Miroslav Majnarić,* Zorkovac

Vodoravno: 3. Sat. 5. Staja. 8. Nije tvrd. 10. Narodna poslovica. 21. Kuća. 24. Drži ravnotežu. 27. Zlato (franc.). 28. Neobučen. 30. Božanstvo. 31. Muško ime. 32. Dio glave. 33. Idi (talij.). 34. Ruda. 35. Pokazna zamjenica. 36. Lična zamjenica (obr.). 37. Mjera. 38. Uzdah. 39. Korisni sport. 41. Domaća životinja. 42. Prijedlog. 44. Šumsko drvo. 45. Ceste. 46. Urota. 47. Dva jednaka suglasnika. 48. Jesna čestica. 49. Žensko ime. 50. Služba Božja. 51. Imperatora (obr.).

Okomito: 1. Ptica. 2. Volja za jelo. 3. Potvrda (bez e). 4. Jesna čestica (obr.). 5. Pokazna zamjenica. 6. Dva jednaka samoglasnika. 7. Otok na Jadranu (bez a). 11. Domaće životinje. 12. Podanici jedne velesile. 13. Rodni kraj (bez a). 14. Narodnost u Evropi. 15. Muško ime. 16. Hrvatski slikar (bez ć). 17. Židovsko muško ime. 18. Uzvik. 19. Kontinent. 20. Mjera. 21. Orijaš (bez v). 22. Pokazna zamjenica (bez a). 23. Mjerilo vremena. 25. Spremnica. 26. Predavanje. 27. Domaća životinja. 29. Muško ime. 36 a. Muško ime. 40. Kemijski simbol za dragocjenu kovinu. 43. Igraća karta. 9. Grad u Hrvatskoj.

2. Računski kvadrat

Sastavila *Nada Kesterčanek,* Zagreb

20	70	90
60	80	40
100	30	50

130
50
80

Brojeve 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 i 100 treba smjestiti tako da vodoravno, okomito i koso daju 180.

3. Logogrifi

Sastavio *Rudolf Gruden,* Karlovac

a) Sa »v« azijskog otoka stanovnica,
Sa »p« azijske države pripadnica.

b) Sa »l« zvjerokradica njih se boji,
Sa »b« država im na Balkanu stoji.

4. Ispunjaljka

Sastavio *Ivo Novak,* Kotoriba

1.

Na zemlji raste
Otok u Dalmaciji
Novac
Grad u Dalmaciji
Rijeka u Srbiji
Roditelj
Muško ime

2.

Od 1.—2. prezime ruskog pisca.

5. Zagonetna posjetnica

Sastavio *Božidar Mohaček,* Zagreb

Jim i Jočina Preradović
Klis

Šta čita ova porodica?

Odgonetke treba poslati na uredništvo „Obitelji" najkasnije do 10. lipnja. Svi odgonetači dolaze u obzir za nagrade, koje će se ždrijebom podijeliti na koncu tromjesečja.